

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

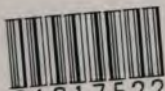
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

PH
3360
.A3
1895

BUHR A

a39015

01817522

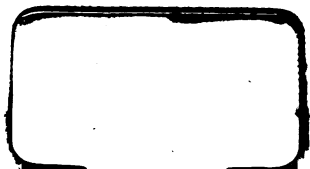

7b

Endogenous Melting Curve

Roll 40 3/4

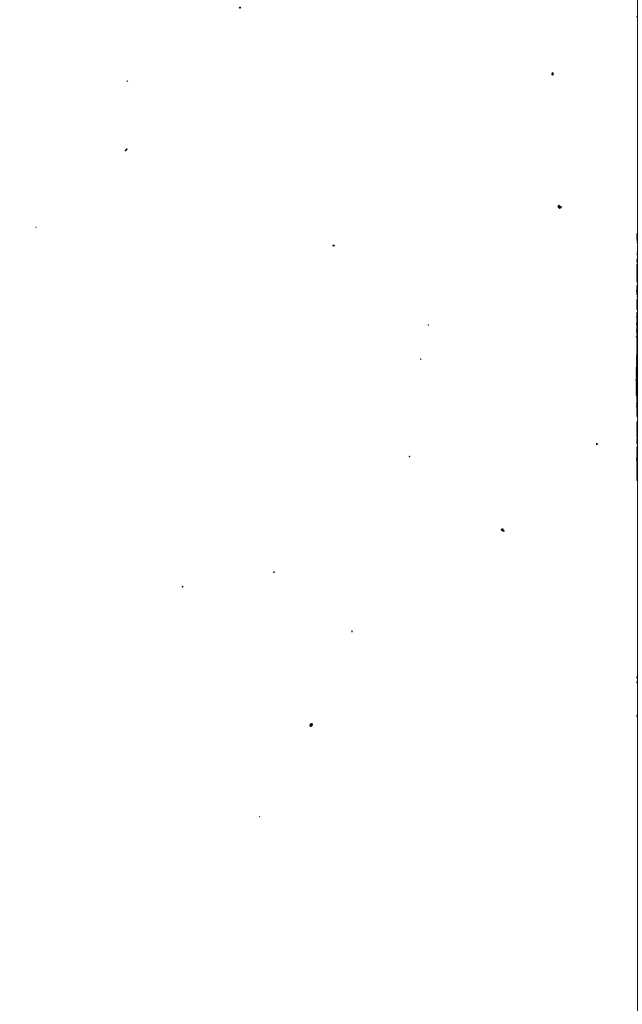
Библаудило Милорад епископ

Рели 40 7/8

1324

1A XV

N

2687 III

EGER

HÁROM ÉNEKBEN

IRTA

VÖRÖSMARTY MIHÁLY

1827.

BUDAPEST.

FRANKLÍN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

1895.

PH

3360

A3

1895

ELSŐ ÉNEK.

Megnehezült az idők viharos járása fölötted
Oh haza! halmaidon s letarolt alföldi meződön
Régi halál lakik, és dühödötten táboroz a harcz.
Siralmok hegyeid és völgyed sírgödör, ősi
Nagyságod nagy romja magad, még állasz, utósó
Harczodat állván a vas erőszak útései ellen.
Mélyen alászállott napodat félholdu pogányság
Éje borítja, s vesző fiaid pártokra bomolva
Egymást és fogyatéék javadat nyomorútan emésztik.
Büszke, világrontó seregidnek híre hová lön?
Hol van erős Pécs, hol fejedelmid sírja Fehérvár,
Hol Buda? hajh! vad igát hordoz, s a szolga Dunában
Megdőltn tornyai árnyékát borzadva tekinti.
Még Eger áll, a puszta Eger, sásfészke Dobónak,
Honnán az eltapodott haza vég villámaint ontván,
Már nem is önmezején, meg-megdördíti hatalmát
S száguldó törököt rettent, és táborokat dúl.

Ott Ali s két földrész fiait tengernyi seregben
 Hadba vivő Amhát elakadt dúltában : ijeszsze
 Bár ezer ágyuival, fog rengeni tőle hegy és völgy,
 És az erős talpkő a várnak alatta megindúl,
 Nem maga harczijedelve Dobó, s védői Egernek.

Díszesen áll Eger a termékeny völgybe kitéve,
 S mintha leélt idejét álmodná vissza, megaggott
 Várkoszorúzta fejét kisdéd dombhátra lehajtja :
 Bús-mormolva fut a testvér habu csermely előtte,
 S partainál szüzek, és nem enyelgő gyermekek egymást
 S a boruló tájat félenken nézve bolyognak.

Vékony ködbe vonúlt és csendes az ég is ; alatta
 Tévedező madarak járnak, s a puszta mezőben
 Száguldó lovagot kísérik vizsga szemekkel.

Benn a mély csendet csak néha szakasztja meg a zaj,
 A megütött fegyver zaja, s bús éjféli harangként
 Zeng egyedül és messzeható riadással az őrszó.
 Fenn pedig a haza bánatját hordozva szivében
 Áll a harci Dobó. Vélhetnéd lenni szobornak,
 Mellyet egyes kézzel fölségesen állata hajdan
 Legragyogóbb korból a művész, s díszes alakban
 Megtartott az idő, hogy utóknak lenne csodájok.
 Vélhetnéd ; mert mozdulatát nem látni fejének,
 Nem hadütő hős karjainak, de szemében öló tűz,
 A szabad elszántság megemésztő lángjai égnek.

Így áll s a csendes Eger patakárja susogva
 'antatokat, mellyek nem térnek ezentúl

Vissza nyugalmának, délről megvillan az ösvény,
 S mint ki világrontó seregeknek hordja parancsát,
 Büszke lovaglással követül jó Handzsa tövéhez.
 Tüstént megzendül Eger, és nyugodalma fölébred
 Álmaiból. Felszökkennek, riadozva, zörögve
 A nyugvó katonák, valamint nagy darvak az agg tó
 Partainál ülvén, ha fenyíti veszély jele őket,
 Mind felrobbannak, szavaiktól zeng az egész tó.
 Jó Robogó, nagy barna fejét a zajra felütvén,
 Mint valamely bika, vagy deli méltóságos oroszlán,
 Mely barlangjában meg nem tud félni dühétől,
 És kijön a napot és erdőt rémíteni: úgy az
 Jó le, s feledtében hordoz nagy eserfa dorongot,
 Mellyet imént kúthoz gémül faragának az ácsok.
 Avval, mint valamely árbocczel jára körül, s a
 Vad törököt s kísérljét jegyzette halálra.
 Jöttek utána Vas, a vasnak testvére keménynyé
 Harczolt karjaival s mindünnen fúrge huszárok
 S vas kalapos hajduk; jött várnagy társa Dobónak
 Mecskei, még csak alig vetvén el póri dorongját,
 Melylyel az agg falból példát mutogatva henyéknek,
 Új torony épülvén, köveket gördíte tövébe.
 Várnagyi szép kaczagány fedi mostan vállait, arcza
 Déli derültségén, komolyan fut el árnya vitorlás
 Kalpaga szárnyának. Bátor lépése mutatja,
 Hogy nehezet nyomnak haza földén lábai s róla,
 Míg az alóla ki nem fordul, ő futva le nem száll,

Jőnek utóbb bámész pórok, s munkája-felejtve
 Jó sok barna kovács, félig kész kardja vasával,
 Mindezeket bátran szemlélgeti Handsa ; de társa
 Csendes Omár egyebet látszik vizsgálni, merengő
 Két szemein bús emlékezet holdfénye ragyogván.
 A följjedt hölgyek, köztök hattyúi Egernek,
 Két deli lány közelít; lebegő magzatja Dobónak.
 Ifju Dalár, s karján a már-már hervatag Ída.
 Termete még oly büszke sugár, mint lelke sugár volt
 Boldog napjaiban, de szemének lángja kiégett.
 Még csillag, de nem a szerelemnek csillaga: oly tűz,
 Mely hidegen, s érzéktelenül néz pusztá vidékre
 Hóviháros felhői közül: nem kelnek alatta
 Gyenge sohajtások, egymást reszketve köszöntők,
 Nem dalok a kedves távolból, csak maga zúg a
 Jég kebelű éjszak metsző szele árva morajjal.
 Arcza is, ékes bár, halovány rózsára hasonló,
 S rózsza ugyan: de örömharmat nem mossa vidámmá,
 Tűköre a multnak, melyben hideg éjjeli holdként
 A ragyogó képnek bágyadt szépsége sugárzik.
 Látni; kevélységét hogy már megvítta maró bú,
 S hosszú tünődések; de nemesség őrizi hanyatló
 Kellemeit, s nem mer könyv-gödröket ásni keserve.
 Ezt hogy látta Omár, sok erős év óta legelső
 Könnyei csordúltak. Mély föld gyomrába leásná
 tetemét, oda hol csikorogva fogantatik a vas,
 s sziklák közt dúlásra születnek az érczek.

[ol nem látni fogyó napokat, dér-vette virágnak
 orba lehullását, nem, mint leszen a tavasz őszzé,
 büszke reményeknek gyémánt épülete rommá.
 [ajh de hová legyen ? elfordúl, s a fölriadott mén,
 lintha baját tudná, szomorún fordul meg alatta.
 langzik azonközben siető lépése Dobónak,
 ki futó lángként az oromról itt terem és áll,
 lint valamely nagy özön, meg nem férhetve magában.
 á döbbenve tekint a bátor Handsa, s köszöntő
 zózatokat készít, de Dobó kezd szólani hozzá,
 s szava, mint keze rendítő, megelőzve imígy zeng :
 Szólj török ; e várhoz harczot hoztál-e vagy alkut ?
 issza, ha alkudozol, hitlennel az alku nem állhat ;
 issza, ha harcz kell is, készülj meghalni kezünktől. »
 Ösmerlek, felel a kétszínű Handsa, « mióta
 árod Eger mezejét, nincs ott maradása töröknek,
 áborait töröd, és seregét pusztítod erőddel.
 zolnok alól jövök. » « A többit hallgasd el egészen »
 zól lobbanva Dobó ; mert Istenem, a ki teremtett
 ássa, hogy elvesztlek, ha szavaddal játszol előttem.
 sábitó te is, a ki talán nagylelkű Losonczit
 áttad elestében, s örülél hogy hinni bolond volt.
 'agy tán nem tudjuk, mit akarsz vala mondani ? Jöttem,
 zólnál, Amháttól, a száz seregeknek urától,
 rettentő Alitól, ki Budán a mennykövek ormán
 ll, s lecsapa sasként veszedelmet hordva magával.
 , kik előtt eldőlt vérébe borulva Losonczit,

S Szondi nem állhata meg, de hegyek rendfűltenek és a
 Gyámtalan ország is terhőknek alatta megingott.
 S Szolnok alól jősz most minekünk tán hozni kegyelmet ?
 Véled-e, hogy hiszszük ? mi, kik ellen zenge panaszok
 A fejedelmeknél, hogy míg más békenapot tart,
 Mink végváraiból lábánál fogva lehuzzuk
 A törököt, hogy fegyvereink félelme miatt már
 Gyermekek sem foganak, vagy idétlent szűl el az asszony.
 Ily panaszokra talán kegyelemmel jöttök-e hozzánk ?
 S kell-e nekünk kegyelem, kik az ellen vasba borultunk ?
 Vagy ti sokan vagytok, s e vár nem is annyi, hogy ebből
 Csak darab is jusson minden félholdu vívóra !
 Gondolod és mosolyogsz. Lásd, én mindent tudok, immá
 Hallj választ röviden, s vidd a seregeknek urához :
 Mink harczolni fogunk, s e kisdéd kőrekesz itten,
 Melyre fog ütni, ha várnak nem, temetőnek elég lesz.
 Te pedig elmenj, és sem ezentúl visszakerülvén,
 Sem most itt késvén, ne mulass várában Egernek ;
 Mert hitetű szód lesz még egyszer jőve halálod. »
 Végezi, s egy jel sincs az egész hős termeten, arczon,
 Mely ne mutatna halált. A földet véli forogni
 Handsa ; de ő szédül szégyen s félelme sulyától.
 Barna lovát némán fordítja, s halál hidegétől
 Rázkodik, a mint nagy Robogót elhagyja, s egyébkor
 Büszke nyakán remegő lejtőt jár tolla fejével.
 Megy azonban, utána moraj s bús társa nyomulván,
 szomorú árnyék megyen a maklári tetőkön,

Társa pedig, mikor a jól ösmert dombot eléri :
 Rajta megáll, és visszatekint, valamintha tűnődnék,
 Menjen-e, vagy jöjjon? de megindul végre, s szívének
 Fergetegét látszik szilajul elvinni magával.
 Kisded Eger! mi nehéz zivatart vontál te magadra.
 Száz ezrek fogják kapudat döngetni tekékkal,
 S sztambuli bárdokkal; környül hordozva vaserdőt,
 Nem had, egész ország ordítja tetődre hatalmát,
 Rengeni fogsz, s tornyod, s tornyodnak alapja mozogni.
 Így leszen, és ijedést még sem láthatni Egerben,
 Életet inkább, és zendülő kedvet: az elszánt
 Bajnokokon, mint láng, elterjedt lelke Dobónak,
 S egy sincs, a ki magát ezreknek elébe ne vetné,
 Kardot, ölü csöveket, s rohanó kopíáikat edzván
 Zörgenek, és némely víg dallal örülteti társát.
 Van ki nehéz szüből elzengi Temesnek elestét,
 S társaiban vadölő párducznak kelti haragját.
 Ágg maga, s gondolatokba merül ör lelke Dobónak.
 Játja jövődjét, s mint veszedelem fia nem dől
 Abba vakon s botorúl; de reá készülve, hasonlít
 Száz pataku folyamot, mindent nagy gondja betöltvén.
 Minden részre levélhordó katonái kiszállnak,
 S a gyász hollóként szomorú hírekbe borítják
 Fél Magyarországot. Fejedelmét kéri segédül,
 Kéri barátait, és kik Egert megváltva kívánják,
 Mindeneket: de gyűlésbe megyen maga Mecskei várnagy.
 Telnek azonban az élelmek szekereivel az utak,

S göbölök és juhok érkezvén, nagy böggve szorongnak
 A hidakon : köztök fölemelt botjával ügetve
 Hajt, terel a pór, és rekedő torkával üvöltöz.
 Hangyacsapás az egész környék, és hangyaboly a vár,
 Mely sok szép falunak jövedelmét elnyeli, s a harcz
 Éhen ülő fiait táplálja halálra belőle.

Szikszóban magyarok gyülekeznek. Hosszu gyűlés van,
 S zúg az ütött kasként ; ép szó nem hallatik ottan
 A sínlő haza hangján kúl, mely visszavonásnak
 Lángjaitól veszvén, siradalmát zengi közöttök.
 Azt vélnéd, hogy oroszánok gyültek be, kik ellen
 Nincs hatalom földön, s azok ők : de tanácstalan észszel
 Szinte viszálnak, mikor a megye bő teremében
 Mecskei megjelenik s ily szót emel a sokasághoz :
 « Gyült rendek, s ha akarjátok, rontói pogánynak :
 Ím eljött az idő rajtunk gyakorolni hatalmát :
 Amhát, és Ali rablánczot csörgetnek Egerre.
 Már az erős Szolnok, Tisza-Zagyva kerülte falával
 Nyári futásától megürült, s szolgálja töröknek,
 Így ha od' adjuk Egert, a felföld elkel utána.
 Jöttem azért segedelmetekért szólalni Dobótól,
 Hogy ha rokonná még meg akartok menteni s a vár
 S vesztegetett örökünk, a jó név szíveteken van,
 Keljetek és a durva pogányt zabolázza csatátok.
 Mink ugyan állni fogunk, valamig kő állhat Egerben,
 ' diadalmunk, vagy temetőnk koszorúzza nevünket.
 ehéz zúgás kele a szikszoí teremben,

solnok eleste miatt sok szív döbrent meg; Egerhez
 kardok csördültek, de közöttök szól az irigység :
 A ki Eger jövedelmeiből aranyozza sisakját,
 álljon elő, s a várt az védje, ha tudja vasával.
 gy de nagyon könnyű a pénzt kizsarolni, s ha szükség,
 érni segítséget; nehezebb ma találni bolondot,
 ki fejét más vára fölött tekeczélra fölüsse.»
 olt ki setét lelkét czudarul földízte pokolból
 gunyoló vádnak, s így szóla : «ki mondta Dobónak
 hogy békés mezején harczot tápláljon örökké ?
 em maga verte-e meg Handsát, s kergette Budáig?
 em maga villongott-e, midőn szép frigy vala köztünk ?
 n ha vitéz, most álljon elő, most ezreket ölhet
 indennap, szép tetteiről mi dicséretet irván
 vol ülünk, s el nem ragadozzuk csillaga fényét.»
 jég szókra sokan, jéggé változva szívökben,
 ltanak, és hidegen nézhették volna pogánytól
 egdúlatni Egert; de harag tüze forrva sokakban,
 vízvérü magyart átokkal rakva gyalázták.
 só, a ki szavát fölemelte Pető vala. Ifjú,
 nég alig arra való, hogy kardot rántson : elomló
 rtei selymével, s gyengéd piros arcza havával
 5bb a szerelem dalain ligetekben epedni,
 nt hadi munkákhoz : de nemes szive mást mutat, érzi
 haza gyász napját, s hivságok nincsenek abban.
 ép tettekre heves, hideg a csata vészei ellen,
 nd csővel, mind karddal erős, most fölkele gyo

S ily röpülő szavakat mondott feddékeny ajakkal :
 «Most van-e arra idő, hogy multakat összekeressünk
 Félelmünk takarójának ? De maradjon örökké
 S ülve penészedjék, kinek édes az ozmani rabláncz.
 Én megyek és szégyent hagyok itt a veszteg ülőnek.»
 Szóla, s borúlt arczán szépsége haragba vegyülvén,
 Mint lobogó csillag mene, s a sokaságon utat tört.
 Zoltai már ekkor kardot csörrentve kilépett
 Meeskeihez, s haragos szemeit forgatta setéten.
 Majd végig nézett megvetve az összeülőkön
 S szóla magában, mert nyilván heve szólani tiltá :
 «A nyomorúk! még is nem szintén rútak alakban.
 Azt hinnők, deli férfiak és viadalra szülöttek :
 Megvan az ősi alak rajtok s a büszke tekintet,
 Mintha menendőké volnának váltani a hont.
 Én, ha ezek magyarok, lelkemre! kivetkezem : inkább
 Lógó németté leszek és vad lomha törökké,
 Vagy mi utáltabb még lehet a nagy földön előttem.»
 Legvégső kele Gergely elő, a Bornemiszáknak
 Nemzetiből, ki deres farkassal földve setétlő
 Köntöseit, mint jó föld a sikertelen arany közt,
 Ül vala sok ragyogó úrnak közepette : erővel
 Domborodó mellén hordozta zománczos aczélból
 Gombjait és kapcsát. Süvegén őrt álla bagolytoll.
 Mintha hazájának gyászát keseredve viselné,
 vala ő, mint bús feketén öltözve : hasonló
 ok éjéhez, melyben nem látva fogannak

megragyogóbb tettek, s az erő munkája virágozik.
 Elke nyugodt tenger, s a nagy természet öröklő
 tkaival gazdag. Keze közt a csendes elemnek
 mborsága szünik, s erejét elveszti az ártó.
 mellett nincs teste sovány csontvázig aszalva.
 munkabíró s tetemes, s első a hajdu vivásban!
 ak gondokba merült nagy homloka s ránczba szedődő
 czai látszanak a sanyarú tudományra mutatni.
 s hogy látta Petőt a kétes zajra fölébredt
 íve nagyon fájván, fölkel, s ily szózatit ejté:
 esküszöm, és egyedül mint a lélek szava tisztán
 angzott e szózat, megrázkódtatva velőket:
 esküszöm! és a föld, s az eget meghalljanak engem,
 s az erős Isten legyen e szavaimra bizonyság!
 hogy nincsen nyomorúbb, nincs gyávább nép a magyarnál,
 ncs boldogtalanabb: magok a föld férgei, férgek
 ind maig, egy méh sem lett ezredek óta szunyoggá;
 em magyar a magyar, elfordúlt természete; méltó
 hogy hamar elveszzen, mert lennie szégyen ezentúl.
 ért lakozunk mink itt? haj! mért hoztak ki apáink
 főveny országból? ott elnyomorodva ha fává,
 a darabos kővé változtunk volna, örökké
 ajtve valánk: most ennyi világ nem nézne szemünkbe,
 em látná hogyan elmaradunk a többi nemektől,
 nemes országot mint hagyjuk lenni vadonná,
 gyönyörök kertét inségnek pusztá helyévé.
 hogy most is mire gyűltünk itt? Elhagyjuk apadni

Gazdag arany folyamát a megtérhetlen időnek,
 S végzésünk nincsen ; de nehéz vádakra fakadván
 Múltakról perelünk, nem ügykszünk óni jövődöt!
 Addig ugyan sem föld, sem az ellenséges egek nem
 Védik Egert : letapodva borúl fölvéra porába,
 Majd berohan kapuján Mohamed csordája, kiket rég
 Tengerekig vertek diadalmas karral apáink,
 Dúlva bejárják most a szép felföldi mezőket
 S Mátra örök tetején tűznek fel sztambuli czímmert.
 Ám, ha szegény magyar azt mondhatná is csak : « Elaggtam
 Nem birom a kardot, s nehéz a hadi dárda kezemnek,
 És iszonyú nekem a pattantyú hangja, halálom
 A csata » : oh akkor jobb volna fekünnie porba,
 S várni, mikor fognak hátán eltügetni futamló
 Bajnokok, a nyeret jobb volna viselnie akkor,
 S rajta szegény eledelt aratóknak vinni nyarantan.
 Ím de különben van. Birodalmas termete gyorsabb
 A futamó szélnél, ártóbb a szirtszakadásnál,
 És ha kel, a csata mennyköveit herdozza kezében :
 Istene nincs, szive nincs egy erőbe csatolni hatalmát,
 Jól van hát, ha ugyan kedvesb versengeni soknak,
 Versengjen bizvást ; majd a török üszkeit ő is
 Érzeni fogja lakán, s maga oltsa, ha oltani képes.
 Én megyek, és innen minden jobblelkű velem jó.
 A mi lakik bennem s a földnek titkos ölében
 alom, és rokon a rettentő képű halállal,
 d földézem most törököt pusztítani, és ha

Ott veszek, a gyávát átkozva csukódik el ajkam.
 Nagy keserűn így szól vala ő, mint orvos az ártó
 Régi betegséget gyógyítva keserves itallal,
 Mellyet iván megrázkodik a boldogtalan ember,
 Érti azonban érén enyhültebb vére futását:
 Így mikoron szavait hallották Bornemiszának,
 Lelkők megrendült, kezeik lemaradtak elővett
 Kardjokról, de hamar villámmá gyúlva haragjok,
 Mind csak Egert, és hadba menést zengettek egyenlőn.
 És végzés leve: (megnyomaték a visszavonásnak
 Bús szava, ezt végzék): széledjen el a nemes innen,
 És kiki hozza hadát, valamennyit hozhat, Egerhez.
 Mecskei akkoron a bizodalmas hírrel elindult,
 És mikor a napok elmúltak hadi készületekben,
 Sok szabados hajdú, s rohanó paripájú huszárság
 Jöttek a várhoz: magas Ungból, szép Abaújból,
 S kik zivatar-nyargalta Szepeszt, s száz bérczű Gömörnek
 Oldalait lakják, s a tündér Borsodot, és az
 Isten-itallal dús Zemplénynek téreit, ormát,
 Mindezek a várhoz jöttek sokféle csapatban,
 Oly tarkán, vegyesen, mint vad növények erednek
 Parlagi jó földből, mely nem szaggatva vas éllel,
 A szeleken szálló magokat méhébe fogadja.
 És mikor a kikelet tél-hagyta határain elfut,
 Száz alakú fiakat hoz az ifju sugárnak elébe.
 És ugyan ilyenek ők. Ki szabad mentéje lebegve
 Méne futásával repülő sólyomra hasonlít,

S pajkosan a kidobott kopiát kapkodja, lelógó
 Kardja csörömpölvén ; ki lator farkasnak ijesztő
 Bőre alól nagy erős mellét dőleszti : fejében
 Vas sisak, és sasnak megeresztett szárnya fölötte ;
 Kik villám fegyvert, nagy puskát hordanak, avval
 Nem ritkán fordítva ütők, magyarosra cserélvén
 A viadalt, mint volt az apáknak idétte, mikor még
 Lomha nehéz óntól nem kellett félni vitéznek.
 Van ki setét medvét hordoz hátára terítve
 Borzasan és szörnyen, s hosszú dárdája toronyként
 Fekszí kemény vállát, s a földet szántja, mikor megy,
 Sarkaival, mellén s csombján vasháza zörögvén.
 S mintha vadát az egész föld itt viadalra vezetné,
 Van sok ezüst körmű párducz, fene tigrisi köntös
 Vállaikon, de oroszlánnak dühödése szivökben,
 Melytől megmozdúl az aczél sok bajnoki kézben,
 Rázza fejét sok vas buzogány, a dárdafa reszket,
 És a fel-felütött fejeken sas szárnyak, ölyútoll,
 És minden madarak megeresztett tollai lejtnek.
 Mindezeket, balját aranyos kardjára nyugasztva
 Nézi Dobó csapatonként és üdvözli örömmel.
 Végre kisebb csapatok, de nyomósbak erős hadi renddel,
 Állnak elő, mind természetesek, s vállokra kerített
 Könnyű mentékkal lebegők a gyors paripákon,
 Fegyvereik jó kurta csövek s nagybányai kardok,
 Örgő csákány, mely félkörű görbe vasával
 Homjuzva kiáll, s élet fitogatja nap ellen.

z réz kürt harsog közepettök, s néha kitörvén
 t egyedül a tárogató viadalmas özönnel,
 alyre dagályában megakadva fület hegyez a mén,
 a megbúsult daliának alakja setétül.
 legelől jár ifju Pető erdélyi pejével,
 alynek arany hímes takaró foglalja be hátát,
 a mint a dobogó földet gyors lába dagasztja,
 bnyü fejét boglári alatt meghajtja kevélyen.
 gyermek pedig ül fél szakra kerítve palástját,
 aly kék habjaival dúsan dagadoz le kerekded
 llairól. Gyöngyös csillag kapcsolja be mellén,
 éle szegett s lebegő két sarka virágos ezüsttel.
 ez alól deli teste tűnik, mint tiszta virágszál,
 öngyszemü szűk övvel ketté választva derékon.
 llagok, és szép hold három soru gombjai mellén,
 déli sugár czombján, legszebb égszínre lehintve.
 ri süveg koszorúzza fejét, rá tűzve fehéren
 bzik az ékes toll, s rózsás arczokra vet árnyat,
 llyeken a komoly elszánás nagy gondolatával
 arczba vegyült szépség hős lelke vonásait írja,
 erre hogy olvassák, két barna szem önti világát.
 nd ezt ő nem tudva halad nemes úri negéddel,
 nn viszi jó kardját a kised Egerbe segédül.
 t hogy látja Dalár, állván mellette Dobónak,
 ól, s ha szelíd ágán bimbó szólamlani tudna
 jnali nyiltában, az szólna csak ily kegyajakkal,
 ztán és szerelem nélkül, mint szóla Dalár most:

«Bajnok atyám, te ki mindennél vagy erőre hatalmasb,
 Nézd mely hősi csapong zabolázott ménen Egerbe.
 Őt, ha nem ösmerném, s tudnám rokonodnak anyáról,
 Azt vélném, hogy egét vállára kerítve leszállt a
 Csillagos esthajnal, s a késő napra hadakszik.
 S nézzed atyám mi kevély; rövid üdvözlése hasonló
 Álomhoz, melyről, hogy volt, nem tudni bizonynyal,
 Vajmi kemény lehet a harcznak törvénye, hogy a ki
 Évvel előbb velem a violákért bolyga mezőkön,
 Most a legszebbet kész volna tapodni utában :
 Oly rátartólag megyen a hadi rendnek előtte.»
 Így csevegett a lányka. Dobó mosolyogva lehajtá
 Hősi fejét; de nem úgy mosolyog va'a lelke: betölték
 Azt a gondolatok, s árnyéka veszélyes ügyének.
 S most jöve Zoltai, a legbüszkébb termet ezer közt,
 És lova legrohanóbb valamennyi lovaknak előtte.
 Mint megyen a vigaság napján gyors tánczra leányzó,
 Vagy régen szeretett jegyesének ölébe menyasszony,
 Oly örömet meg ez a hadat és veszedelmet ölelni.
 Csillagnak nevezé paripáját vad gyönyörében,
 S Szemfénynek gerelyét, mint szokták hő szivek egymá
 A szerelem lágy hangjaival mosolyogva nevezni.
 S mint mikor ő kiveté, soha Syria náda süvöltőbb
 Nem vala Szemfénynél, s mikoron, valamintha nyereg
 Volna szegezve, megült, a tündér nem vala kellőbb
 'tainál, sem Csillag utóbb nem jára szeleknél :
 t is agyindító kopjait pörgeti, hányja,

És a hogy utána kapat, még tolla sem ingva fejében,
 Nem rohan, és nem fut, sugarúl ott termeni látszik:
 Ló, lovag oly könnyen szegik a levegőben az útát.
 Negyven fűrgé huszár megyen ennek utána robogva.
 Végre, kemény gyalogok, Gergelynek hajdui jönnek,
 És vér mezejű süvegen hordják a czímeres ország
 Négy folyamát, s balról hármás nagy bérce keresztét.
 Ló maga Gergely elől buzogányos kézzel, alatta
 Nem robog a hadi mén, de kemény gyors lábai mérik
 A földet, míg lelke mereng hadi gondolatokban.
 Mind ezeket befogadja Eger veszedelmes ölébe,
 Mint valamelly örvény, melyből, ha bevette hajódat,
 Nem szabadulsz többé; még szemlélsz messze mosolygó
 Partokat és lobogót intő testvéri kezekből
 Hasztalanúl; többé nem tudsz megválni helyedtől.
 Úgy beszorultak ezek, de magok szántával: erősek
 A csatavész ellen, készek vagy halni vagy ölni.
 És már fenntartja Dobó a véres kardot előttök,
 Esküszik arra hitet, s állandóságot Egerben,
 És kétszer ezernyi halál mond hangzatos esküt utána.
 Vesszen el, a ki Egert magyarán nem védi halálig,
 A ki pogányra ügyel, ki szavát hordozza susogva,
 És nemtelen árulást kezd szőnie, szörnyü halállal
 Vesszen el; ál feje vettessék török ebnek elébe,
 És irgalom istentől ne legyen lelkének örökké.
 Lettentőn így eskenek ők, s a föld-ali termék,
 És az emelt várfal zengnek bele. Még Hegedűs is

Esküszik a nyomorúlt : de halállal fog kezét, és az
Hívebb lesz, mint ő, nem fog távozni nyomától.

Már diadalma helyén, pusztult Szolnoknak alatta
Sátoros ormaival mozog a nagy tábor : üvöltő
Hadnagyok ordítják a népet a talpra, s üvöltve
Kelnek százezeren, még egyszer hangzik üvöltés,
S ismét százezeren, kiket ölni vad Allah vezérl, a
Rettenetes, a ki szavát vérrel hirdette, Mohammed.
Szolnok alatt magasan foly együtt a Zagyva Tiszával,
Dőledező véres falakat hömpölyget alá, bús
Tűköre a várnak, melyből fél tornyok, elomlott
Várkapuk és paloták néznek bele pusztá tétővel.
Itt mikoron Nyárit vendég katonái magára
Hagyva kibujdostak, keseredten utánok elindult,
De hogy az ösvényről még egyszer visszatekintett
S tárt kapuit, s az erős falakat szemlélte vivotlan,
Nem mehetett tova, megfordult, mert sír vala lelke
Ennyi gyalázattól. Betevé csikorogva vitorlás
Szárnyait a kapunak, s harczolva rogyott le tövénél.
Társai két négyen voltak vele ütközetállók.
Itt most a szerezsen Menethám bontatja virágos
Sátorait, s Káamber, mint egy domb, fölveti vállát,
S a Tisza árja elől henye népét kergeti törrel.
Mert mikor a Tisza Zagyvához közelíte az eldölt
Szolnokot ott látá, s alvó törökökre ragyogni
morú holdat, háborgani kezdé magában,
moraj hangján társához szóla imígyen :

Hát ezek itt e gyilkos orok, s hitszegve vitézlők,
 Nyugtokat itt leljék-e közel szép partokon alván?
 Vajmi igen rút népek ezek, szoknyába borított
 Férfiak, elbőszült fene állatok emberi képpel.
 Mer! ha nem ölhetjük, legalább pusztítsuk el innen,
 Hogy soha partunkon békével alunni ne merjen
 Eb török, és lovait vizeinkből félve itassa.
 Szóla, s legott nagy hullámok fordultak öléből,
 Meghaladá partját, és a Zagyvába kicsäpván
 Mormola, mint ridegen bolygó bika mormol az éjben.
 Zagyva is agg Mátrát szilajúl elhagyva, csikóként
 Lyargala szét mezején mind két partjának, özön lett
 A lapokon, s a dombok alatt mosogatta futó hab.
 Első, kit gyülevész árjával fölvere Zagyva,
 Agg Ulemán volt a tenger melléki hadakkal.
 Régi vitéz, de szerencsétlen sokszorta csatáin.
 Ez legelől nagy erős néppel megszállta Temesvárt,
 Két bajnok fiait ott ölte meg ifju Losonczy,
 S sok ezer népét; maga bajjal futhata, gyöngyös
 Átóra ott veszván s füstös tűz ágyu körötte.
 Kire dévajon a hajdúk illy éneket irtak:
 Elszalad agg Ulemán, szoknyáját hagyja Temesnél,
 S, s neki hajt Kampó, futtában döngeti hátát.
 Lostan is álmából legelőbb ezt verte ki Zagyva,
 A mint kontyátalanúl szaladott, víz mosta bokáit.
 Óra kapott s így is folyvást kísérgeti Zagyva,
 Mint szaladó gyermek nyomait kíséri maró eb;

Végre szabadra megyen, de levert sok sátora benn vész,
 S lustosan áll maga, nézi hadát, mint gázol az árban,
 Megszabadult ménék mint rugják a vizet és a
 Sátor ezüst holdját marakodva hogy úzi halezred.
 Ezt látván megtépi haját, megtépi szakállát,
 S szórja nagy ég ellen, míg ajka keservesen így szól:
 «Allah! te lásd, hogy nem méltatlan tépem az őszült
 Agg fejet, és van okom hozzád fölnyujtani fürtét,
 Mert te tevéd őszszé, s hágyod elpusztulni bajokban.
 És soha áldásod nyugalommal nem vala rajtam,
 De mikor épülnék, csuffá teve s agg nyomorúvá,
 Hogy soha vén Ulemán téged ne imádjon örömmel,
 És te azért büntesd végetlen végig az élet
 Napjaiban, míg utóbb elvész, s nem tudja miért élt.»
 Most valamintha sötét távolban látna jövendőt
 Monda tovább: «Ti is, a kik még itt vagytok, örülni
 Nem fogtok, de megösmeritek hadakozva Egernél
 Hogy viadaltoknak nem örökké rabja szerencse.
 Sok török ott a harcz mezejét keseredve harapja,
 S rajta pogány magyarok nevetéssel híznak Egerben.»
 A ki Szöged szép várában tartotta lakását,
 S most itt Zagyva elől könnyű népével iramlék,
 Hogy fele száguldott, a zordon Musztafa hallá
 Agg Ulemán szavait, s méreggel szól vala hozzá:
 «Hát te miben vajudol te szakállas vén dada? Jobb-e
 esedett száddal ezudarúl káromlanod Alláht,
 ni jövendőket hadainkra tudatlan eszedből,

nt hínod; s vinned nyomorult népedre segédet?
 gy hallgass, vagy ezen szomjas nagy dárda megiszszá
 redet és nem lesz szavadon túl semmi jövendőd.»

szólt a zordon; dárdáját rázva fejénél.

nem az ősz volt az, kinek illyent szólni lehessen
 rtalanúl; panaszát tüstént elvágta haragja,
 gdadi jó kardját kivoná vizes oldala mellől,
 nem szólt, de suhogva füttyült jó kardja kezében.
 sztafa dárdáját ketté osztotta derékon,
 ozdorjára töré paizsát, utat ütve szívéhez.

kor azért nagy üvöltéssel harcz támada köztök.

ik bajosan tompult dárdával hány vala ellent
 sztafa, s éktelenül tájtékozott ajka dühében.

st vala, hogy Menethám, s Kámber fölijedtek az ártól,

l Salamon hajdan diadalmát véresen ülte,

Hunyad ősze világrontó császárra csatáztván

rmasan a gyászos Várnáért állta boszúját;

l végnapja előtt, még mint hadak Istene, fénylő

ldakon és törökök testhalmán gázola véres

baival, s a nagy Mohamednek látta futását,

ltta szeméből, a jász ifjú vesszeje mint függ

aint viszi szörnyü hadát tábortalan, úzve magyartól.

or alá fordult, Isten-büntette magyarnak

nyi dicsőségek mezejéről futnia kellett.

st török állta helyét, s Hanivár leve Nándoron urrá,

izszer ezer buzogányt rendíte hatalmas csatákon.

gy most eljőve, hős karját csókolva tizenkét

Hölgyei sírtanak a gyönyör-álmú teremben utána.
 Mind ifjak, mind most fakadó rózsái keletnek,
 Oly deliek, szemök oly égő a barna hajaknak.
 Árnyaiban, hogy kín választást tenni közöttük.
 Mindezek, a szerelem tündérei, sirtak utána,
 Mert nemes és hős volt s oly szép, oly büszke mosolyg
 Ifúságában ; de nyugalmat nem tudta tűrni.
 Mint elrzza szelek keltén a vad fa virágát :
 Úgy hadak indulván, Hanivár elrzza virágát
 Élete fájának, a szép ifjúi szerelmet,
 Harczba rohant s ragyogó hírnek kapdosta sugárát.
 Itt telepedve nyugott most ő a Zagyva-toroknál,
 S mint egyebek, nem alutta el a szép hajnal aranynál
 Kedvesb látását, de korán őrt járni megindúlt.
 Még csak alig ment, halk moraját hallotta Tiszának,
 S Zagyva zszibongását : hadait fölverte legottan,
 És valamerre rohant, paizsát csöngette vasával.
 Hogy pedig agg Ulemán viadalmát látta, s dühöngő
 Musztafa romlását, oda vert villogva közökbe,
 És azok elválván, ily szózatot ejt vala bölcsen :
 • Mely szégyen törökök ! mi veszettség rontani egymást
 Mely nem is emberi düh ? s te az ősz fűrt téli havában
 Agg Ulemán bajtárs, s nem gyermek Musztafa ! ketten
 Keltek-e ily hevesen seregek láttára csatázni ?
 Váljatok el ! vagy azon holdat, mely pajzsotokon van
 étek tova, s menjete a vészlelkű magyarhoz,
 ott visszavonás, s egymás rontása kelendők. »

gezi, s mindketten szégyennel visszavonulnak. Aligat még Ulemán; de sebet visz Musztafa mellén, véresen a mint megy, mindkettőjükre beszúját kvén elkeverül szaladó népébe setéten.

g Ulemán pedig ifjabbnak nem tűrve parancsát szalad és népét vizeken nyargalva halászsza. gy bajosan gázolnak azok; de közöttük ijedve ill rohanó ménen fátyoltalan a gyönyörű lány, ila, és Ulemán! Ulemán! rebeg ajka. Örömmel elik elébe az ősz; de világtól féltve szemektől sátorba legott elrejtí. Haszontalan! őt már glátá Hanivár s fel fogja keresni, ha gyöngyűl tengerbe vesz is, Hanivár kész lenni buvárrá; st megy azonban előbb s készül tova kelni hadával r kik part hosszat nyugovának, kába zavarban tnak elő ártól; de belebb is üvöltve kikelnek hadak, és Amhát áll tábort óva közöttük.

ruha hullámlik válláról, s vérmezejében zdag arany hímek képeznek sok habu tengert, egyvareket sarkain koszorúval kötve bokorra. uszt süvegén kolcsagtollát forgatja futó szél, forgatja fején szerecsenföld szülte lovának, ly ha rohan, lábát a szem nem győzi követni ors rohanásában, de nyugottan, s jámboran áll most nt lekötött szélvész, s lángszellőt fúdogal orrán. magas Amhát ül sok gyöngy-foglalta nyeregben, vele lóháton seregek nagy gondja együtt ül.

Száz aga száguld el, száz nyargal vissza körébe ;
 Mint sugarak járnak siető szolgálai : ragyogva
 Áll maga naptűzként, s szeme a táborra világít.
 Gyémántos botját komoran nyugtatja kezében,
 S a mint szerte tekint hatalommal, barna szakállá
 Göndören elterjedt bokrával lengedez állán.
 Csendes ez, és okosabb, mint bátor, csak sokasága
 Adja bizottságát, és rejtett szikra szívében
 A hadi tűz, mellyet ha kifejt baj aczéla belőle,
 Mennél mélyebben nyugovék, leszen annyival ártóbb :
 Sok szerecsent, sok szörnyü tatárt puzdrával öveztet,
 És legtöbb törököt hurczolt ez szerte magával,
 S számtalan ágyúkat, ki alatt föld renge ha mozdúlt
 S a patak elfogya, míg lovait megittatta vizéből,
 Most, hogy az ár hadait megháborgatta, parancsát
 Száz fele hordották gyors száguldói, s azonnal
 Rend lón az elbomlott seregek közt, s biztos egyesség.
 Szemközt a várból haloványan, mint egy ijesztő
 Jött Ali szürke lován, s nagy száraz termete látszék
 Mint valamely csontváz bőrrel beborítva, szemében
 Régi kegyetlenség, s a káröröm üle borongva.
 Ezt iszonyú kezek a gyermekség tiszta korában
 Férfiuságából kivévén, hogy lenne nem ártó
 Öre szeméremnek, benn a sok hölgyü teremben
 Műrták szüntelenül ; gyönyörök forrasi előtt ott
 ala vágy nélkül sanyarún az időtlen aggság.
 nindennél epedőbb láng ajku sohajtás,

MÁSODIK ÉNEK.

nal emelkedik, a viadalmak hajnala : vérszín
tja pirosságát, szellője halotti sohajtás,
harmat gyöngye helyett párolgó vért iszik a fű.
fiak indultak ki sötét éjféiben Egerből,
tai, s ifjú Pető, s hú társok Figedi, nyolczvan
éróikkal, buzogányát vitte közöttök
gely is, és Izsaszeg berken lappang vala lesben.
e kalóz törökök, mint terjed híre jövendők,
ezeket várak békétlen az egri vitézek.
jöttek, s ím a dobogást, mely zajtalan éjben
angzott egyedül, rendítő harosi süvöltés
mja el, és ropogó fegyver zendíti föl a zajt.
s a ki magát láttatja vitézivel, Arszlán,
i nagy eldődink sírján gázolva Fehérvárt
a lakásául. Rettentő látni : oroszán
szi kemény vállát, s kerek pajzsára hasonló
t vona s bojtjaival környül foglalta szegélyét.

Még patyolatján is, mint czímert, hordoz oroszánt
Szép remekül kiemelt művel tűzöttet aranyból.

Útja körül meggyúlt ágat tíz ifju lobogtat.

Ez jöve ötször ezer buzogányt indítva magával,
Oly botorúl, hogy majd éjente berontson Egerbe,
S győztösen Amhátnak seregét szemlélje faláról.

Őt kísérte Omár, nem tudva, nem úzve, hová megy,
S hét százan mentek dárdás katonái nyomában.

Sorsa makacs lóként viszi őt zabolátlan erővel,
Mint fáradt lovagot, s fásultat ezernyi csapástól.

Nem mutat ez ragyogó czímert pályázva mezében,
Nem gyöngyös boglárt. Mint szíve, ruhája is éjszin,
S barna zománczok alatt jó fegyvere rejti világát.

Mind ezek elhaladák a lesben ülőket, előttök
Sátorokat vervén. Végül mint gyászfa lehajlott

Fővel csak maga nem nyughatván annyi ezer közt,
Álla Omár, s tépett lelkének részei, ilyen

Gondolatok verték hajdanta kívánatos álmát:

«Csalfa szerencse! miért rettegjen téged Omár még?

Könnyü remény szárnyán botorúl hova törjön utána?

Elhagytad, hölgyül fogadá a bánatot, a bűt.

Ágyasa lett a bűn, s minden kinjával az inség,

S vad kétségbeesés szántá el lángos ekével

Élete szép mezejét: sivatag most, s az lesz örökké,

Mert a boldogság ki van irtva belőle gyököstül.

Még mivel áldhatnád? ha nem, a mi vasában is itt

nyugszik értelenül, a rejtett arczu halállal?

De hogyan esti madár kirepül suttogva, jövének
Titkon az öldöklők, s ki előbb mint Zoltai? Tíz
Tűz mellett ültek vacsoránál barna pogányok.
Őket egy ugrással száguldó Csillag elérte,
Másodszotha szökék s nyilként elszállva fölöttük
A legszélsőnek velejét vas lába kidönté.
Zoltai akkor egész hatalommal fordula rájuk ;
S mint gyermek kezitől elhullnak az őszi bogácsok :
Úgy ez előtt az egész csapat itt elhull vala szörnyen.
Megy tova, s Figedit harcban szemléli hadával,
S mint két ágra szakadt villám, most ketten omolnak
Karral, erőszakkal ; százanként hajtanak embert,
S a följedt tábort némán gyilkolva hasítják.
Oldalt éri Pető a fegyverhányva futókat ;
S mint érett almát, szedi őket rendre dsidával ;
Negyven régi huszár szabdal mellette haraggal.
Csorda gyanánt így a tábor nagy része tömötten
Fut, hol mindeddig meg nem mozdulva halálként
Nyugszanak a hajdúk hademésztő Bornemiszával.
Ott ezek a szaladó tábort cső végire várván,
Mind egyszerre vasat nyomnak. Csattogva okádja
A megütött sárkány haragos szikráit, utána
Két száz villámlás rettentí az éjet, az öblös
Ércz torok elbődül, s ropogással szórja tekéit :
És elmennék azok, kised szolgái halálnak,
Mint tolvaj denevér, szaladó törökökre rohanván.
Mint imént ízes falatok közt válogató volt,

ost keserű ónt nyel, s fogait bő vérrel okádja.
 k nem renyhe karok lesznek rest, csonka darabbá,
 gragyogóbb szemek a kialudt fényeknek ürévé.
 ég a férfierő roppant épülete, a mell,
 a vasüsmög sem elég veszedelmet tiltani: hullnak
 jnokok és rohanó paripák; sok lótalán ember
 sz el iramlók közt, sok uratlan ló viszi nyergét
 sztelenül, s szomorú sívással nyargal előre.
 g ezek így vesznek, már Zoltai messze behatva
 szavivókkal küzd Arszlánnak sátora környűl.
 k kópjája kiszállt, mint gyors hű szolga, kezéből
 mene vérszomjas törével alaptalan után
 Arszlán apródját nyakszírt a tűzbe szegezte.
 szilajon fölkelte égő dühödéssel Oroszlán,
 négy bajnok szerecsen kelt föl vele; lélekijesztők
 dőgi képeikkel, mikor ülnek az éji tüzeknél,
 iló szörnyetegek, s az enyészet szelleti harcban.
 ndezek a szaladók útát rémítve elállták,
 köztök az öldöklőbb Arszlán így harsona messze:
 yáva hitetlen nép! hova futtok nyúlszivek innen?
 lvaj ebek jöttek, nem bátor hősök Egerből.
 jatok, el, mert e vérbíboros élű szekercze
 g annyit megemészt, a mennyi szaladni tudó van.
 jatok el ti hitetlen ebek! én a ki fut, annak
 stét e vassal, lelkét átokkal ölöm meg.
 y szólt s egyszersmind zászlót hordozva balában,
 az iramlók közt, szerecsen négy bajnoki víttak

Más helyen a szaladók rémültségével, előttök
 Kopjákat hányván ; de merész rohanással az úzók
 Rendeit is bontják, s gyóztos magyarokba merítvén
 Kardjokat, a diadal dölyfét rettegni tanítják.
 Mint hegyről lefutó nehezével az áradat omlik,
 S gátja találkozván nagy zajjal visszatorúlva
 A sikot, és a hátrahagyott hegyhátat előnti :
 Úgy itt a szaladók vas gátat lelve halálban,
 Összesivalkodnak, s a mellyen ijedve futának,
 A harcznak mezejét küzdő sokasággal előntik.
 S már a visszaütők, s az ölésben lankadozók közt
 Nincsen egyenlőség. Egyedül áll közbe szorulva
 Zoltai százak előtt. Vért sírva vitézi szívében
 Hasztalanúl tör utána Pető, gyors Figedi testén
 Hasztalanúl viszi annyi sebét társának utána,
 És töri dárdáját ; vassá merevedve megállnak
 A törökök, s holtak tetemén harczolnak az élők.
 Zoltai áll egyedül, s már nincs húsz ölnyi szabad tér,
 Melynek erős kézzel, s elszánt hideg állapotással
 Még ura ; szerte körül dárdákkal borzad az föld,
 S hangzik ölé gömbnek szomorú suhogása fülében.
 Most hasad a hajnal, szomorún meggyújtja világát,
 Kénytelen a beszorult küzdőt árulni pogánynak.
 A tér megrövidül. Kis látköre rettenet és vész.
 Mindennél rettentőbben a négy szerecsennek
 Látja nyomulását ; de magát is véres Oroszlánt
 Látja megállított népével visszaroхани.

igit csak jó szive s röpülő kopjái segítik.
 végsőt löki most, s már a szerecsennek agyában
 szket az, és velejét megfúrva lehúzza magával.
 ve is oly iszonyún ott fetreng Afrika hőse,
 végső vágással dúlt földbe meríti le törét.
 nyival ádázban megbúsult társai jönnek,
 véres Oroszlánnak hangzik riadása közöttük,
 ltaival szomorún forog a pályája-fogyott mén
 reszket ülőjének veszedelmén mindenik ize.
 isodszor ropog a két száz ércz öble azonban,
 a romlás kapuján Gergely katonái betörnek!
 int ugyanannyi halál, órjásként gázol, öl és űz
 fene hajdúság. De magányosan annyi ezer közt
 irt szava így hallik hademésztő Bornemiszának:
 'oltai megjövök,' és legelül ott terme bajánál.
 s ruha volt testén, s léptében messze csörömpölt
 int kapuval, látszott paizsával menni, fődötten,
 mordályos buzogányt forgat vala jobbjá vigyázva.
 s valahányszor ütött, egy mordály sűle ki benne
 ellenségi közé magvát hintette halálnak.
 ost is nem mene ő fegyvert mutogatni bolondúl,
 e hamar a három szerecsennek elállva rohantát
 szbecsapott. Pillantat alatt mint rongyot eloszták
 újsát a rohanók, s vas testén csöngve aczélok.
 pedig a vas alatt bátran közelítve az elsőt
 ellben üté, s buzogánya fején kisüvölte néhány ón.
 tól a szerecsén némán fordúla hanyattá,

S általütött torkán elakadt a szóval az élet.
 Társai elhültek s önkényt hátrál vala lábok.
 Még egyszer dördült Gergely buzogánya közöttük.
 S annyiszor emberölő csőből kiröpültek az ónok.
 Hasztalanúl verték csorbává kardjokat: ők is
 Nagy sebben vesztek hademésztő Bornemiszától.
 Arszlán ví vala még; de mikor pattogva előtte
 Rengett a buzogány, megrémült szive felejté
 A dühöt, elszaladott, s mentségét bizta lovára.
 Kétszer fordult meg botorúl kísértve szerencsét,
 Annyiszor űzte setét Gergely, mint éjjeli felhő
 A lemenő holdat, s buzogányát rázta nyomában.
 Mint szabadult sólyom, száguldott Zoltai, szerte
 Dúla Pető, s Figedit megölettek vére borítá.
 A hajdúk pedig ordítván a könnyű huszárral
 Versent futva, futó törököt gázoltak az erdőn.
 Csak maga harcztalánúl nyugodott hős karja Omárnak
 S mint azelőtt, kardját most nem festette magyar vér.
 Mint álom folya el tündér ragyogásu patakban
 Szép kora lelke előtt, és a haza, mint becses, ősz rom
 Múlt nagyság mezején, szomorún vonzotta magához.
 Már seregét elhagyva futott, a merre magyarnak
 Büszke kiáltását hallá, de nem érhete végét.
 A szaladó Arszlán törrel megszurta derékon,
 S a mint barna lován látá elhajlani, monda:
 Yáva eb, itt veszsz el, te hitünk tapodója, te voltál
 i miatt szaladunk, de maradj el örökre neveddel

tt megemészszenek a farkasnak kölykei téged. •
 bla, s vitézségét itt hagyva hitetlen Omáron,
 te gyalázatját a száz seregeknek elébe.
 tra hagyott kincsét sisakokkal marczona hajduk,
 sors lovagok mérték egymásra. Pető nyere sátort
 zdag aranygombbal, sisakot nyere Figedi fénylőt
 öngyös ezüst műből, gyémántos sztambuli forgót
 ltai, legragyogóbb diadalt pedig a hademészto
 rnemisza, s ez volt a disznek tolla sisakján.
 sszasiettek, s ím a mint mennének, az elhullt
 stek halma közül ily szózat hangzik előttök :
 l ne tiporjatok, oh diadalmas bajnokok ! engem ;
 m kérek sokat, az minden kérelme szivemnek ;
 gy ha keresztények, ha magyar név hívei vagytok,
 gyjatok elmennem veletek, s meghalnom Egerben. •
 bla s nehéz derekát támasztá gyenge kezekkel.
 nd bámulva körülállták és szánakozással,
 rt idegen szájból, mint vélték, oly hatalommal,
 y tisztán hangzott sziveikhez az ősi magyar szó ;
 jzsaikon vitték, a sors-üldözte Omár volt.
 sp halovány ifjú nyugovék a nem-puha ágyon,
 ma borongó volt, az aléló szellemek álma.
 büszkén kis Eger kapuján bemenének az ádáz
 rfiak, elragadott zászlókkal díszesek ; a ló
 lczegben robogott diadalmas urának alatta.
 k bíbort, sok rézüngöt hurczol vala testén,
 lrağa török fegyvert, s elszabadult párduezi hátat.

Volt ki magas dárdán nagy barna szakállu töröknek
 Vitte fejét szörnyen, s mutogatta az egri falak közt,
 Rab törököt pedig egy sem vitt, mert a kit elért a
 Harcz keze, általadá az örök nem-létnek ölébe.
 Fölségben delel a nap, az éj munkái setétek,
 Mint maga, feltűnnek borzasztó fényben előtte.
 Jó Ali, s látja futó seregével véres Oroszlánt,
 Jó tova, s gyászba borult Isaszegnek eléri határit.
 Léptenként, mint a ki kevély álmában ölelte
 Vágyai célját, s most visszás képekbe ütődik,
 Meg-megakad, s a romlásnak mezejében imígy szól:
 «Mennyi vezér hever itt, te öröklő Allah! ha ennyi
 Kár nem elég egy vár elfoglaltára törökből,
 Én soha hű szolgád ne legyek, s te, nem Istene, zord
 Öldöklője vagy a népnek, mely holdodat őrzi,
 S bár csak egyet látnék, egy sincs magyar annyi török kö
 A kik egyébkor váraikban reszkettek előttem,
 Így harcolnak-e most? de nem is kell kétlenem a vár
 Csak vendég katonák, soha el nem hagyta magyar még
 S itt magyarok vannak, harcz által veszni kívánók.
 Mit mond majd Amhát? de ne mondjon semmit! Eger
 Lássa, hogyan pusztúl, ki Alit haragitja fejére.»
 Balgatagúl így szólt, s tova szállt a vér mezejéről,
 Jött ezután nagy végtelenül a sok hadas Amhát,
 Ez is a romlás mezején így szóla, megállván:
 «! mi hamis szó volt, melly engem idéze Egerhez.
 m azok laknak, kik harcz hírére futókká,

árokat elhagyván tengőkké váljanak erdőn.
 sasok, és az ölö viadal vad párducci laknak,
 timentők, mint őseleik Nándornak alatta,
 től holdunknak vérrel be van írva világa
 jta! tovább Amhát, itt nem jó késni sokáig,
 áaszt lehel e térség, minden szellője sohajtás.
 r, kik Egert lakják mind elpusztulnak erőmtől ;
 nyi alig veszhet, mint itt már elvesze bennünk.
 bla s nagyon szomorodva tovább elszálla hadaival.
 ltözik a sok nép, mérföldek nyögnek alatta,
 klárt, szép Tihamér völgyét gázolja török mén.
 zakról, hol az ősz István kipihenve, gyönyörrel
 ste kelő várát, fészket sok bajnak azontúl,
 l szép régi nevét hosszan fenntartja Királyszék,
 is most patyolat süvegét mutogatja pogány fő,
 sok erős bialok hurezolnak durva taraczkot,
 örgő vas kereken feketés pokolöblü szakállast.
 rte pedig mind Almagyarig, s Felnémeti dombos
 ldeig a zászlók s kopiák lobogói mozognak.
 zben idomtalanúl a harcz réz torkai, kürtök
 ngetik a levegőt harsány szavaikkal, ezer síp
 ldi süvöltését, perel a dob, csattog az ércz tál,
 irvényez felütő zajolással az összeveszett hang.
 nt tenger, mely hullámlik, s nem háborog immár :
 y telepedvén a tábor nagy teste, helyenként
 g mozog, és nyugtát csapatok levegési zavarják.
 nn Ali, mint felhő, völgyekben táboroz Amhát,

Oly fölösen, hogy Egert könnyen válookra kerítvén
 Bajnoki mint morzsát, ragyogó Sztambulba vihetnék.
 Oh Eger! a sziklák nem tesznek téged erőssé,
 Minden erőd a bátorság, mely hős fiaidban,
 Mint az örök gyémánt ragyog és nem retteg időtől.
 Tárt kapukon jár még a bizott lelku magyarság;
 Hord eleséget föl, vizet is tömlőkben Egerből,
 S gúnynyal itatja lovát a száz seregeknek előtte,
 Ég Hanivár, Kámber dárdáját rágja dühében,
 Cseltől tart Amhát: rohanásokat ója tilalma.
 Így szabadon szállítja Dobó a várba hatalmát,
 A várost pedig égeti, és rombolja, hogy abban
 Várvédők ellen ne lehessen fészke töröknek.
 A tűzpor harsogva dobál szikrákat az égre:
 Dőlnek az oszlopok, a tér utczák házai földdel
 Lesznek egyenlővé. Szép hold felhozza világát,
 S romja fölött áll meg szomorú ragyogással az éjben.
 Nyugszanak: a vár és várnak környéke halállal
 Teljesen, a békét ölelik még alva, borongó
 Álomban, mellyet fel fog dörrenteni a harc,
 S tünetiből órjás képét alkotni veszélynek.
 Éjszaki vársarkon terem áll a föld kebelében
 Mélyen, erőszak elől eltéve falaknak alája,
 Ablakain csendes szellő suttag be, s az elzárt
 Lelkekhez tisztább levegőjét hordja az égnek.
 A nyomos éjben erőtlen fény rezgéseinél csend
 Árgalom ül a megsebesült ágyára, s körötte

kegyes angyalként elegyít az aranyhaju szépség.
 kínlódik Omár nagy sebben, mint letörött ág,
 csak alig függvén a létnek örök tövü fáján.
 te még egy vágy, egy láng-forralta sohajtás,
 y ha nehéz búval kiszakad végtére szivéből,
 szűnik, és a lány többé nem hallja nyögését.
 tíz más sebesült keres írt testére, s bajában
 mjú tekintettel, minden mozgásra figyelmez,
 n ajtó nyilik. Ída, Dalár borzadva köszöntik
 somorú csendet; két lilium ég kezeikben,
 hószínü szövétnek. Az éj mint elfut az ékes
 jnal előtt, a barna homály úgy oszlik előttök,
 szépségök előtt. Kebelét föltartja setéség,
 nyavalyások előtűnnek, sorvadtan ijesztők
 rczona képeikkel. Kitűnik fekvése Omárnak,
 mint elfordulva fejét karjára nyugatja,
 orróságban szavakat rebeg ajka: koronként
 i pogány mezeit, s látszik harczolni magával.
 társát szólítja Dalár, s így ejti beszédét:
 énike! nézdsze pogány török ott mint szenved az ágyon,
 ld oltalmad alá: én félek tőle, szegénytől.
 pedig olyan igen sajnálom, mert idegenben
 egyedül vagy, és nincs a ki kesergene rajta.
 n fog ez ölni magyart, de veszen kebelébe tanácsot
 gtelen Istentől, megtér gyógyulva hitünkre.
 nj te azért s lásd el, magam addig odább megyek, és a
 mberiekkel az ételeket sebeseknek elosztom,»

És elmentenek, Ída legott fordúla Omárhoz.
 Összetalálkoztak, s mi nem úgy mint egykor az első
 Lángokban, szemeik, nehezek most régi keservtől,
 S a szakadott szív éjével terhelve borongók.
 Egykor szép szemeik sugaraiból szöve szivárvány,
 A kegyelem hida volt közös érzelmöknek az ösvény,
 S köztük azon, mint két várnak vendégi örökké
 Egymást látogatók, a vágy, a kiseded örömmel,
 S rózsaszeméremnek kocsián vonakodva te jártál,
 Oh szerelem s sziveik teremét felváltva köszöntéd.
 A tündér hidat és alakit föl vonta irígyen
 Régi hazájok az ég, s föld kínját hagyta helyettök.
 Most pillantataik, mint testvér vándorok éjben,
 A sivatag mezején egymást rettegve gyanítván,
 Végre megösmerik, és ámultan visszajednek.
 Látja Omár, hogy nem boldogság, nem szerelemnek
 Üdve az, a mi szegény Ídát hervasztja; felejtván
 Ön bajait, mély lelkéből így fejtí beszédét:
 «Látlak-e, oh örök ég! esztendőök mulva, veszendő
 Bús várnak közepén így látlak-e tégedet Ída?
 Még csak ez egy baj volt Hiadornak hátra ezerből,
 Hogy te is anryira légy, mint ő, boldogtalan! Oh ez
 Arcz, ezen elfáradt szem mást olvastat eszemmel,
 Mint mikor elmenvén kétség nyíla ége agyamban.
 Akkor utánam kín s a félés ördöge súgá:
 «ss Hiador! boldog nélküled is Ída» s futottam,
 kit az áradat úz, s kebelében hordja kigyóit,

mikoron Hiador romjából lettem Omárrá,
 érzettem törökért magyar ellen az ütközetekben,
 bor is ördögeim sűgák, hogy veszszek örökre ;
 neked ; Ída hitét még egy csók várja, csak egy még,
 van ! s eskűiben Hiadornak nincs neve többé.
 d ily gondolatok kergetnek, mint vadat a vad,
 tóbban dült, hogy lakodat földúlja, aczélom.
 a lele, megfáradt a bűnben lelkem : epedtem,
 gy boldogságod közepett még lássalak egyszer ;
 gy csak egy elszakadott sugarát felfogjam elorzott
 örmnek, csak egy eltévedt pillantat utószor
 se beéjjeledett létem vadonába világát
 p szemeidből, szép szemeidnek gazdag egéből.
 h hol vannak azok ? mi kegyetlen bú üte pártot
 ned ? ifjú kellemidet mely bánat orozza ?
 mely, mint játszi madár dallal kele szíved eréből,
 hova lett szépségedtől az előbbi vidámság ?
 bngyei villognak bús láng-forralta szemednek ;
 n szólasz rózsás partokból, Ída, mi tette
 á ajkaidat, hogy némán, zárva találja
 ldokló Hiador, s bucsúját ne vehesse belőlök ?
 nem idő, három rövid év ezt nem teszi : percz az
 oldogságnak ; de maró bánatnak örökség,
 neked is, nekem is, sok bajt tűrőknek, örökség,
 az egész természetben nincs semmi örömháng,
 cscsn erő többé, mely engem tenne vidámmá.
 rt te is, életem és gyönyöröm szép mennye, boror

S boldogságodból nincs a mi leszállana hozzám.»

Szóla, reá fájdalmaiból így válaszol Ída:

«Mit mondál Hiador, kiszakadt jobb része szívemnek,

Mit mondál te nekem, vígyáztalan? oh ne riaszd föl

Alvó bánatimat, boldogtalan Ída nyugalmát.

Elmentél, törökért folyt bajnoki véred: az ég is

Úgy engedjen meg, mint én kedveltelek, és most

Bár keserítetted, nem tud vádolni szerelmem,

Nem, Hiador, Ídát nem örömelek hagytad ölében.

Kérlelhetlen apám letörölte az élet egéről

A szép csillagírást: neveinknek fénykoszorúját,

S klastromi üszkökkel bús vár leve éji lakásom.

Mint nem örülhettem, mint nem vala hajnalom, és a

Fájdalom ölyve sebes szívemet mint tépte, ne kérdezd

Kértelek, elhangzott panaszom vén falhoz ütődék

S szentek szobraihoz; minden kő halla zokogni,

Csak nem az ég: attól nem jött valahára segédem.

Oh ne keress szemeimben eget, ne keress az elomlott

Kellemelek árnyékát: a mint vala most vagyon, Ídát

Össze ne mérd: mert semmibe dől kétszerte reményed

Egy van örömkor az életben, szép rózsá napokból

A kék árja körül koszorúvá fonva. Vidáman

Mint bűvár, megy az ifjúság közepette. Jaj annak,

A ki nem örvend itt, s szilajúl elhánnya virágát.

Mink nem örülhettünk; te futottál csalfa gyanúból,

Engem elért darabos pályán a sors keze. Még egy

em, az elhamvadt szerelem szikrája: setétep

lelkem mellette, s fölül tündér suhogással
 bús emlékezet gyász fája lebegtetí fodrát.
 Hiador! ide térj ha kivánsz Ídára találni.
 te leled őt honn, a szomorúság pusztá vidékén,
 hol szép álmaiból, s a multak gyász fonalából,
 mint hálót, szöví gondköltő elméje regéit
 boldogságnak, s Hiadonnal végzi ha fárad.
 Még sokat és búsan szólának örömtelen éjjel
 szeretők; de szívek megkönnyül a régi panasznak
 óra kerültével. Hiador fenn üle sebében,
 a köté be, s el-elszörnyedt láttára, szemében
 agygyá lett a köny, s hidegen futa végig az arczon.
 lehajlott Hiador, s a mint karjával utána
 a segítségül leborúlt, elcsattana bágyadt
 ókja szelíd ajakán, s ez volt búcsúja örökre.
 mintegy ijedve kapá elhamvadtt gyenge világát
 a, s Dalárral az éj termét elhagyta sietve.
 e Hiadort mélyebben üté Arszlánnak aczéla,
 mint gyógyíthatnák; érzé, hogy vége közelget,
 mindennél inkább pedig érzé, régi szerelmét,
 mely hogy örökre kiégjen, még föllobbana egyszer,
 tiszta gyönyör lángját árasztá minden erében.
 akkor az elsebesült Hiador fölszóla utószor:
 Elveszek ím, s nem bú, nem bánat erőszaka öl meg.
 ebben sem halok, a vad oroslán kardja sebében;
 mert azt gyenge kezek kötözék el, szánakozó szem
 armatozott le reá. Nem is aggság visz tova enger

És nyomos esztendők ; de korán, ép ifju koromban
 Oh szerelem, lelkem szép boldogsága ! te ölsz meg.
 Még, ha van álmom az élet után, csak egy álmod ohajto
 Egy pillantatot a nagy öröklét boldog egébe,
 S látni dicsó Ídát, a mint szemlélttem először
 Búttalan évében, mikor ifjú lelke szemeiben
 És nemes arczain, és tündöklött mindenik ízén.
 A hogy először rám fordúlt nagy barna szemével
 Mind kétféle szerencsének birodalma, s hogyan szűz
 Ajkai elhagyatott Hiadort mesolyodni taníták.
 Oh csak ez egy látást engedd, mindennek adója ;
 Veszszek el aztán, tégy morzsává fergetegidben,
 Tégy habütött szirtté, s ne legyen több álmod azontúl
 Így végezte szavát, és álmái jöttek, öröklők,
 Mint a lélek, mely végnélküli képzeletével
 Messze jövendőben lakot állat előre magának,
 S azt minden gyönyörök seregével tész dicsővé.
 Ída jön, és halovány ajakát ébreszti hiába,
 Társai jőnek, elősmervén a régi barátot,
 S hült tetemét ölelik : Hiadornak nincs sebe többé,
 Egy volt, a keserű élet, s azt sírja befogta.

Hajnal arany kapuján a nap fejedelme kijött már,
 Szerte körül a háborodott néptenger előmlék.
 Közben Eger, mint kis sziget áll, s néz fergetegére.
 Már kapuját vendég lakként nem tárja továbbá ;
 Mint a régi világ órjas temetői, mezőben,
 y ki magát nagy bérczek alá elzárta halálra,

ll olyan komoran, s csak egy úta van : égbe sohajtás.
 úrnak egész nap az ostromlók : dél, napkelet, éjszak,
 a csendes nyugat el vannak foglalva kezöktől.
 száz ezer ásonak remeg a föld kérge vasától,
 mint tündéri művek, kis időn mély völgyei nyilnak,
 partjain új dombok tolakodnak az égre : alattok
 mhat és Ali, s vén Ulemán ágyúi mozognak,
 s nyelik a tűzport, töltöznek barna tekékkal :
 éssen az üszkökkel rettentő férfiak állnak,
 a jeladást várják. Még minden nyugszik : az egymást
 usztító elemek fagyait még szikra nem oldja,
 mint anya, mely karján kártevő gyermeket altat,
 éke nyugalmával hordozza tekéit az ágyú.
 holló bátran siet el fészkébe, s fölöttök
 s Eger orma fölött nem fél költözni az esztrág.
 lkonyodik ; mert ily csalokat gondol vala Amhat,
 appal irányzott ágyúit hogy üritse ki estve,
 a véletlen ütött kapukon kész népe betörjön :
 szerecsen Menothám, a döntő Kámber, Oroszlán
 s a hírkereső Hanivár, mint vont idegű nyíl,
 lltanak a résen, berohanni, ha kellene, készek.
 l löveték, fényes gömb a maklári tetőkön,
 elly egyedül, mint szép csillag, felszálla, s tüzével
 bús alkonynak szabadon szegdelte homályát.
 ím egyszerre kibődültek táméntalan ágyúk
 gybe csapó felhők erejével, s viharoknak
 örnű hatalmával heves érceik összedörögvén,

Nagy sokféle süvöltéssel kirohannak azokból
 A por-emelte tekék, s a mint a falba harapnak,
 Még tova eltévedt hangjok bömbölve, ropogva
 Bujdosik a völgyben, s dőrejével ijeszti az alkonyt.
 Távol földre szegett füllel nem nyughatik a pór.
 Mintha belül a nagy földnek vas szíve dobogna,
 Vagy beszorúlt órjas készülne kitörni belőle,
 Döngetvén gyökeres tetejét sok ezernyi ütással :
 Úgy sűrűen s hosszan zendülést tompa morajjal,
 S hall fojtott dörgést, nem régi csodáit az észnek.
 Itt ugyan a gömbök sűrűen szállongnak Egerhez,
 Döngenek a kapuk, a hulló kövek üldözik egymást.
 Látni tüzes vasnak röpülését néha közöttök.
 Sok mint könnyü madár, mely két szárnyára lapályban
 Elmegyen, és akadály nélkül, megjárja nagy útát,
 Görbe szivárványként fest lánghidat a levegőben,
 S rajta halált, és tűzi veszélyt villogtat Egerre.
 Sok terhelt gyomrát földszint hordozza, s koronként
 Megszökkenve tüzes szárnyával pázsitot éget.
 Majd ha kövekre botol, fölemelkedik új dühödéssel,
 S a remegő légen magasabban hordja hatalmát.
 Megszünik a dörgés, s most nyilként négy kapu ellen
 Rontanak a vívók ; de nem álomfészek Egervár :
 Ártalom, és törökök veszedelme uralkodik abban.
 Hosszu setét kapu áll roppant várfalnak alatta,
 mely szűk torkával mind a két várra kiszolgál,
 a ki- és bemenő katonákat rejti veszélytől.

t a két várnagy száguldván összejövének,
 arczy Dobóhoz imígy a bátor Mecskei szóla :
 török, úgy látszik, ki akar dörgetni Egerből.
 t gondolsz, ha kaput tárván, a nyugati árkon
 a Ulemánra ütök, (mert őtet láttam ez úton
 endetlen hadait telepedni) de úgy hiszem Istent,
 gy markába törendem az üszköt, s szürke fejére
 újtom az ágyúkat, s minden népére ; te addig
 rmasan a bógó mozsaraknak visszafelelhetsz,
 gógös tar üvöltését így mára elöljük. »
 ilya, s tekintete úgy mutatá, hogy nem tesz üres szót,
 zól szive hírével ; de merész társára lenézvén
 rez ijedelme Dobó, így szóla viszontag ezekre :
 miket itt mondál, bajtárs, noha kárral esendők,
 tem sincs, hogy tenni mered ; de idő leszen erre
 sszor is, úgy hiszem ; a törököt most várjuk el inkább
 llni közel, látod, lövetinktől nem mere hozzánk.
 yúi csak távol bömbölnek, s a teke fárad
 z ide ér, e belső falainkról visszacsapódik.
 rró gömbjeit is gonoszul hordozza szerencse,
 lló szikra gyanánt pislognak szerte mezőkön.
 mely bejön, elfáradt testét görgetve, peméttel
 :getik asszonyaink, s nedves ponyvával az utczán.
 rjuk azért, ha talán haddal jőnének ezentúl,
 gy hiszem eljönnek, mert már némulnak az ágyúk,
 ssu dobaj, mint tolvajoké, közelíti kapunkat.
 ta merész bajtárs ; most váltsuk vissza nevünket

S gyáva pogány rabból tegyük úrrá, rettenetessé.
 Most mi lövöldözzünk : Gergelynek lángkoszorúi
 Megnyitják az utat, mellyen törökökre tekéink
 Hulljanak, de ha ki még eljő falainkhoz, az éltét
 Mennykövező kezeink erejétől hagyja lehúyni.
 Szól vala, s hóka lovát fordítá, visszalovaglott
 Mecskéi is, s a belvárbán végzette parancsát.
 Úgy lőn, mint akarák, Gergely koszorúi lidérczként
 Elmentek haragos sugarakkal az égtelen éjben,
 És kitünék tekenő paizsával Kámbér alakja,
 A mint oszlopként buzogányát rázva közelgett,
 S nagy lépéseivel sietett elnyelni az útat.
 A rohanók minden részről rémítve kitűntek,
 S mindennél inkább Hanivár, a nándori hadfő,
 A ki elől a vak levegőt szegdelte, s röpülvén
 Sárkányvérü lován dárdáját hozta Egerhez.
 Tömve nyomúlt a nép s megvillana fegyvere. Mostan
 Lőtt koszorúi után a vár megbődüle mind négy
 Oldalain, s jégzáporként elszórta tekéit.
 Negyven rézkebelű sudaras pattant ki először,
 És ugyanannyi mozsár ontotta dörögve veszélylyel
 Megrakodott fiait. Reng, bűg, fűtyöl a levegőben
 Sok rohanó teke, s most nem az álló kőbe csapódik,
 Vas kapun el nem akad ; de tör, és marczangol elébe
 Száguldó törököt, s mint véres száju oroslán
 döntött sorokon rohanását jegyzi halállal.
 az okos Menethám nem kísért csalfa szerencsét,

fordúl, s a mint sisakatlan népe között fut,
sokan elhullnak mellette; de ő megyen, és az
, az öldöklő tűzpört átkozza magában.
olyog és fene mérgeben fú lángot Orószlán.
szte az irányt kapuhoz, s ment vinni sarokra.
sűrű lövet érte hadát a déli toronyból,
nint a fal alól még sem mozdúla, keresvén
put, és az erős falakat dárdákkal ijesztvén,
rró lúggal Robogónak hölgye megönté.
vala sasnóként; férjéhez szűre hasonló,
7 deli némbéri fenn, nevezék őt Zondorilának.
sak imént a tűzgömböt kergetve merészen
a Eger közepét, most fenn várszegleten állván,
ihődő Arszlánt addig kísérte szemével,
tornyához ütött. Ott arczúl érte sütő víz.
; mely lombot az ősz első dere csap meg: azonként
rök elhajlott, s hullott sűrű barna szakállá;
hajusz, arczának legbűszkébb dísze: hogy eszmélt,
tuta, s fél bajuszát sírván hordozta kezében.
bert út közepén elhagyta üvöltve az új nép,
italanúl vittek kapudöntő karjai szálfát:
kei kopjakkal s csóvel kergette falától,
maga hírkereső Hanivár nem ijedve lehulló
fogyásától, szágulda Egerre; de nem lelt
; várát, leomolt falakat, nem tört kaput, épen
az egész oldal, s fokait mutogatta kevélyen.
or az ifju nehéz dárdát elsujta kezéből,

Melly a cserkapuban reszketve megállt vala ; nyomban
 Fölszólalt : « A síkra vitéz, ha vitéz, van Egerben !
 Jertek, hírkereső Hanivárnak mondanak engem,
 S Nándorban lakom én : ki vivand meg Nándor urával
 « Másszor jó Hanivár, » hangzott le az egri falakról,
 « Majd ha világos lesz. Ha meguntad az életet, ordíts
 Zoltait, és ez elöl szörnyebben, mint sem akarnád,
 Sőt valahol Hanivár terem, és képedre hasonlít,
 Mind az egész hadhoz kész lesz beszegődni halálnak,
 Annyira nem restel törököt küldözni pokolra. »
 Szóla, de hős Hanivárt tíz cső ropogása ijeszté.
 A kilökött aranyos dárdát elhagyja boszúsan,
 S a mint visszaroht, paizsát hátára borítván,
 A kibukó holdnál suttogva repültek utána,
 S messze lekisérték, denevér szárnyakkal az ónok.
 Multának a napok, és egy sem harcz nélkül. Az ágyuk
 Mint pokol öblei szüntelenül durrogtak Egerre,
 S vissza kemény választ eregettek kised Egerből,
 Mintha tanyát minden mennykő itt tartana, s a föld
 Minden fergetegét ide egy táborba vezetné,
 Napról napra halál veszedelmei zúgtak, alá s fel,
 S Maklár és Tihamér, s minden hegyek összedörögtek
 Még sokszor kapukat döngetni kijár vala Kamber :
 S ösmerték a váriak őt; ösmerte leginkább
 Nagy Robogó, ki sokat küzdött vele s hogy ne felejtse
 üte holdviselő mellén dárdája hegyével.
 Sokszor ragyogó paizsát hordozta körül a

kereső Hanivár, és Zoltai! Zoltai! zengett
 rezszomjús ajakán. Valamerre rohant vala, ötöt
 mindennél szebb Leilának szép szeme nézi,
 köte jelt balján, pirosan mint arcza, fehérlőt,
 ly lobogásával nem hagyja nyugonni szerelmét.
 tak utána Pető és Figedi sólyom ikerként,
 nem foghatták; de gyakorta, ha hajnalodik már,
 tait és Hanivár harczolnak Egervize partján.
 szareptül Hanivár, s hova inkább, mint Leilához,
 a Ulemán végső sugarához az édes időkből.
 kon nyitja meg a sátort, s a mint bele járúl,
 nennyet s minden gyönyörét oda zárja magával.
 ; legalább így zeng Leilának ezüst szava hozzá:
 h te vagy, ily pusztán dísz nélkül hagyva; ki bántott
 gedet oh Hanivár? mely bajnok szaggata így meg?
 redet arczaidon mely vad kar tette patakká?
 m harczból, de oroszánok barlangjaiból jössz.
 irny az ijesztő sárkányból, s vad körmű huszárból,
 ly neked árthata, mert ember nincs senki, vitézebb
 ég soha ily kárral nem jöttél vissza csatából.
 'szólt s egyszersmind eltörlé gyenge ruhával
 ért arczaidról, Hanivár mosolyog vala mondván:
 lép szemem, oh Leilám, te nagyon félénk vagy; ez a vér
 llyet rajtam látsz, magyaroknak vére, s ez arczon
 rt is alig választ, és még nem sirgödör a seb.
 enségem is e legbüszkébb termet ezer közt,
 n dühödő sárkány; nézd, mint száguld le kevélt

S már ma negyedszer vár viadalmat Egervize partján.
 Oh Leilám, te ki minden előtt vagy erője karomnak,
 El ne felejtsd Hanivárt megvárni, míg eljön az álmos
 Alkony előtt, s a büszke magyart beriasztja Egerbe.
 Szól, s rohan a gögös, Leilát oda hagyva; de zordon
 Musztafa jó besuhanva, s szavát így ejti titokban:
 «Láttad-e a tépett Hanivárt megtérni? helyette,
 Mondd, mi nehéz harczot végezzen Musztafa, hogy ha
 Megleszen az, nyájas szavadat hallhassa szerelme?»
 Elfödi szép arczát, s így szól a lányka viszontag:
 «Musztafa, bajnok vagy, megvallom; mert Leilához
 Ily bátran berohansz; de ha nyájas szómat ohajtod,
 Menj oda, hol harcz van, s ha megütnek az egriek, ordít
 Visszajövén pedig ál fejedet hozd el tenyeredben;
 Akkor majd az öröm hangján fog szólni szerelmem:
 Mert Hanivárt többé nem lesz, ki gyalázza előttem.»
 Visszajed ily szóra, s helyét váltotta legottan
 Musztafa s mint árnyék beborúlt vadsága szivének.
 Látta futó Hanivárt, a mint a kopja kiállván
 Megsebesült czombján, szomorún elszálla Egertől,
 S Zoltait és diadalmi nevét ott hagyta: magában
 Örvendett az irigy, de dícsőbb hírt nem mene nyerni.
 Zoltai kopjait rettegve kerülte csatáin...
 Hírkereső Hanivár sem jött alkonytak előtte,
 Seb mia s szégyentől lehuzott sátorban evődvén.
 Mint bika, kit megvert szaruval tusakodva vetélytárs,
 Tart csordához, de megyen bömbölve, morogva,

messze, tanyátlan pusztákon hordozza haragját,
 az emésztő bűt: úgy a nemes ifju kerüle
 nbert és harczot, szigorún zárkozva magába,
 g az idő búsúlyának nem szegte hatalmát.
 Leilát más gondokkal keseríti szerelme:
 szép és deli hőst látá megfutni vitézebb,
 nint képzelte, delibb hőstől, s a némbéri hűség
 ja ledér vágynak termette fajulva gyümölcsét.
 ja hasonlítás szerelemnek: hős Hanivárnak
 pe nem állott már egyedül a lányka szemében,
 ltait is látá s kezdett tűnekedni, miért nem
 ta szerencse születnie inkább jézusi népnél,
 l szeretett egyedüli nejét hű férfi ölelné,
 g honn osztozván rabnőkkel házi szerencsén,
 ghűbb lángjaiért nem egyéb mint szolgálai ágytárs.
 ren gondolatok kezdtek fészkelni agyában,
 gyakran Eger patakához alá sétálni merész volt,
 negvini jövő Zoltait szemlélte gyakorta,
 élve s ohajtva futott a táborszélhez előle.
 ött az s a beteg Hanivárt sokszorta kiáltá
 sztalanúl; Hanivár elvont sátorban evődék.
 It az idő kíméletlen harczokkal azonban,
 t rettentő nap, hetedik napon a magas Amhát
 huzatá éjszakra nehéz ágyúit; azokból
 rnázsát hordott a pornak erőszaka, izmos
 kerekén gördültek elé feketedve, köröttök
 z munkás ember mozdító karja vesződött.

És látszék Ali rémalakú jelenése középén.
 Áll vala szép egyház sudaras két tornyival : ottan
 Már nem konga szelíd hangjával az esti harangszó,
 Ájtatos ajkokról ének nem zenge ; de durván
 A futamó katonák eltölték harczi zörejjel,
 S bőge setét ágyú törököt riogatva falától.
 Erre pogány gyalogok készültek rontani tornyát
 Gyorsan irányozván ; de serényebb karja Dobónak
 Ott terem, és maga érczeinek megereszti haragját.
 Nyomban ölő szolgák kisuhognak az egri toronyból,
 Csengenek a megütött pattantyúk öblei, a mint
 A jövevény vas gombolyagot nyeldeklik, alattok
 Bomlik az ágy, s nagy tengelyeik szóródva recsegnek.
 Csak hamar elpusztúl az egész készület, evődik
 Cselkohló Ali, s szürke lovát fordítja futásra.
 Ibrahim a tűznek legügyesb szolgája, derékon
 Megszaggatva ledől, elsujtott üszke kezétől
 Messze hever, s éltével együtt pislogva kialszik,
 Mind az ijedt pattantyúsok ritkulva szaládnak,
 S a szélvész elütött koponyákat forgat utánok.
 Nem szünik a rontó elemek dühödése azonban,
 S nem töri már kétés tovaságból a falat Amhát ;
 Mint tenger, közelít, mely szirtet elönteni készül.
 Árkai mindinkább közelednek lángot okádva,
 S a repülő tüzeket nem győzi oltani száz kéz.
 ket Eger, mint nyárfa levél, valamennyi kövével.
 ai bomlanak, őrfalait gyéríti az omlás,

itt is, amott is régi tetők, s magas asztagok égvén
 minden gyűlt eleség hamuvá kezd lenni; de bátor
 férfiak is hullnak, s minden nap az őrbeli népség
 zász temetésével szomorúbb lesz az omladozó vár.
 Mindennél inkább tesz kárt s veszedelmet Oroszlán.
 Közel a várhoz telepedt a Boldog Anyának
 szent hajlékában, s mely ház égnek vala szánva
 sanyarú földön, lett most egyszerre pokollá.
 Csicskei a nyilamó falrést éjente betölti;
 arcz ijedelme Dobó villámként járja be várát;
 szót, erősít, és rohanókat hány le faláról.
 Gyúri sem késnek felelőleg visszadörögni,
 mintha ezer lélek lakná, védelmez is, árt is
 ellenségének, mindent hadi karba helyezvén,
 almai szüntelen a tűzport szaporítva forognak,
 gabonát nyers bőrök alá hordatja gödörbe.
 Földali termekben katonáit rejti veszélytől:
 álla világot kész fentartani, rontani karja.
 Halk maga gáttalanúl ront új fészkeben Oroszlán:
 s a vári lövés, fala közt elveszve, nem éri;
 szól komorodva Dobó, s szeme a bús földre setétül:
 Nincs magyar, a ki pogányt el tudjon verni helyéből,
 itt békén lakik ő, maradék lakainkra lövöldöz,
 s ink pedig elromolunk s a hadnak erős helye nincsen.
 Égzi; de ily szavakat nem tűrhet lelke Petőnek,
 sem déli Zoltaié, s elbúsul Figedi köztök.
 mint mikor a szelek istene kél, földidézve csapor

Szélveszeit, s azok indulnak feneketlen üregből
 Készen, egész nagy föld kerekét pusztítva bejárni :
 Úgy indulnak ezek harczintésére Dobónak,
 S Zoltai lángajakán ily szózatit ejti serényen :
 «Meglássad, s valamennyien itt lássátok Egerben,
 A törökök magok is legyenek látói : porondot
 Gyermek nem tapod el szaporábban, s úti fővényvárt,
 Mint mi az ártalmas falakat megdöntjük örökre,
 Ott többé gunyolásunkkal ne deleljen Oroszlán,
 Mellyek láng bikaként bömbölnek szüntelenül ránk,
 Némákká teszem ágyuit és hatalomtalan érczczé,
 Mint mikor a bérczek fenekén még zárva nyugodtak
 És pokol öbleiket föl nem nyitogatta gonosz kéz.
 Sőt Isten, ha magyart engem félannyira kedvel,
 Mint hadi kedvemben törököt pusztítani vágyok,
 Nem lát több napot e gubahátú hitetlen Oroszlán,
 S szent fejedelmink sírja fölött nem ijeszti Fehérvárt.
 Így szólt s messze veté hüvelyét a kőre magától,
 S felkapa, mint könnyű tündér, derekára lovának.
 Sárga zománczával tündöklött kardvasa képe,
 A rohanó Tuhutum, a mint kergette Gelónak
 Népeit, és sisakán repkedve forog vala sólyma.
 Így száz könnyű vitéz kimenének Egerből,
 Bátorság lőn fegyverök és villámi serénység.
 Dél vala. Őr nélkül lakozott a tábor. Oroszlán
 Rann magas egyházban dőzsölgete hosszas ebédnél.
 s ágyú érczek nyugovának szerte az oldalt

legbontott fal alatt. Rajtok keveregve tanyáztván
 ontviselő törökök vig vendégséget ütének.
 ér vala legközepett dárdákkal körre kitúzve,
 tt Eger ó nedvét szivogatván szomju nádályként,
 zőnyegen agg Ulemán, de gubás nagy bőrön Oroszlán
 ltenek, és szemeik nehezettek az édes italtól.
 őzben erős szavakat mondottak az égi Koránra,
 elly az italt tiltá; de csatákat is érte fejében,
 vendég társához hebegőn így szóla Oroszlán;
 Én Arszlán vagyok, és e bőr is alattam oroszlán.
 égi, Tikirdárban vettem, s kutya-száju zsidónak
 ért drágára veré, koponyáját érte bevágtam.
 z soha nem fog oroszlánbőrt árulni; de lásd a
 ér megütött, s e fürt bajszomnak jobb fele. Allah
 s valamennyi öreg s apró Isten van, azok mind
 íssák meg, ma lerontom Egert, és holnap iszom rá.
 ég ma iszom; mert jó a bor mindennap; azért ma
 ég iszom, és holnap betörök várába Egernek,
 tessen magyarok jó Istene tégedet, Allah t
 ár hogy nincs borod, a magyarok bora kedves előttem.
 észegen így szólt, és eldölt ittában Oroszlán.
 rsa nehéz szemmel nézvé mosolyodva, de néha
 lkele, a néző szolgálakat visszariasztá.
 ha pedig, hol rejtekben Leilája tanyáztott.
 nyaival besuhant az öreg, megapolta szelíden,
 könybe borúlt, mikor a szép kéz forró hava téli
 czain elsiklott s megakadt simogatva szakállán.

Hirtelen a szaladó Mamudot szemléli azonban
 A mint vérbe borult bal karját húzva beordit :
 «Fussatok ! a magyar, a törökök veszedelme közelget.
 S részeg Oroszlánnak lábánál összerogy. Ébred
 S lábadoz ez, de nehéz feje nem tisztúl meg egészen.
 A leütött dárdát bajosan támolygva kirántja,
 S gőzölgő torkán értetlen hangot üvöltöz.
 Talpra szökött szolgák viszik őt, harcolva ragadván
 S agg Ulemánnal együtt a szűk ajtóra sietnek.
 Hallik az összeütött kardok pengése, robajjal
 Megtelik a csarnok, s a ház nagy tére futókkal.
 Három krími tatár szaladoz tusakodva s agyargó
 Képök az elvesztett viadalt keseredve mutatja.
 Zoltai mint párducz, mint mennykő csap be utánok,
 S már Tuhutum daliás képét vér festi aczélán,
 Rá dörrenti tatár a vastag idomtalan ércz csőt,
 S ketteje mordálylyal csattognak kurta kigyóként.
 Meg nem ütődve megy ő, s a füstben elöldösi őket,
 Már szűk a hajlék, betör a tűzlelkü magyarság ;
 Ágyukat, ágyusokat pusztítanak. a gonosz érczek
 Tűzlukeit rontják, beverik kopogatva szegekkel.
 Döntve kerek nélkül nehezével porba merülten
 Áll a tíz hadi cső, leütött szolgálai fölötte
 Nyujtóznak. Soha ártani ők nem fognak ezentúl.
 Egy gond tartja Petőt, kirohan valamennyi huszárral,
 S a lövetek fészket porral vettetni törekszik.

vágat, öl, fűz, szaladók közt kémli Oroszlánt.

asztalan : őt repülő ménen szolgálai ragadják.
 Ulemán ví még, s vittában az éltes atyának
 kőni megifjudott erejét, a mint az időnek
 élye fölött lebeg, és sugarát megereszti turulként.
 magas Ormándit s Bayt elfárasztja sebekkel,
 lánya körül, mint örvény jár csattogva ; de rá jó
 áltai, és az apát szédítve megéri csapása.
 szolgálak, mint karvaly előtt a gyáva galambok,
 mint felhő nap előtt, gyérülve oszolnak el. Akkor
 yenge sikoltással Leilának bús szava zendül.
 a hogy előtte nehéz fővel vén apja hanyatlik,
 szemben ölé ifjú közelít tündéri dagálylyal,
 ájdalom és vegyes ámulat kábítja : szívével
 ötte marad keze, a zabolát nem bírja vezetni :
 nkényt megszalad, és viszi a ló harczy mezőkön.
 áltai, mint szép csillag után a hajnal, előtör,
 s forog és rohan a szaladót kísérve szemével.
 lgedi még kerget, de Pető pora dönti az egyház
 ldalait : megbontakozik négy sarka, nehézkes
 rmai rengenek, a torony elhullatja keresztjét,
 fénylő bádogait darabonként messze leszórja ;
 egy zuhanás közben rommá lesz, s melynek alóla
 em kedves követet küldöztek Egerre, temetve
 annak az összezuzott kerekkel szóttalan ágyúk.
 nnan, mert felhőt sejtnek tolakodni hadakból,
 s az egész tábort szemlélik ezer fejű órjas
 törnyek alakjában fölkelni, az egri vitézek

A deli lány ott állt, legszebb csemetéje koletnek,
 Szép nap az éjnek fürteiben. Fájdalma derengett
 Arczain, és a mint az ajak rózsáit eléré,
 Elhalt, s föltámadt mint egy félegyi mosolygás :
 Oly kegygyel vala két kis ajak szerelemre tanítva
 S csókra szelíd természettől egymáshoz eresztve.
 Homloka holdmezejét, a kettős barna szivárványt
 S a lesütött szemeket ki ne nézze, ha nézi, ne veszessen
 Andalodásában ? Figedit némítva elúzi
 A késő bánat ; megyen, és nem hagyja szerelmét.
 Társa pedig valamintha tovább szemlélni sokalna
 Ennyi dicsőséget, fátyolt vet rabja fejére,
 És viszi, gondolatok szövéen új lelke világát,
 A magas Ídához, s a kékszemű gyenge Dalárhoz.
 Sokszor elélemedett atya megjön az egri falakhoz.
 Rettentő váltságúl hoz hat ezernyi leventét,
 És dörög a kapukon, s vas karral idézi leányát.
 Gyakran hoz sok aranyt s gyöngyöt két ölnyi füzérral.
 S kész minden kincsét föligérni egy elragadottért.
 S a mint a holtak mezején fegyvertelen ott ül,
 Vad fuvalom hajtván kor-dérítette szakállát.
 Néz, és semmi remény jeleit nem látva halált vár :
 Párduczok is szánák ; de csatában szánakodás nincs.
 Harczait a magyar is harczczal veri vissza, de senki
 A fegyvertelenen pusztítást tenni nem indul :
 Él nyomorúlt öreg, és Leilához Egerbe sohajtoz.

HARMADIK ÉNEK.

Látja pogány Amhát, törökök hogy fogynak Egernél,
ári vitézeknek még el nem csüggede karjok,
néd szomorítja szivét, s nem tud menekedni magától.
Egyre gyűlést rendel. Sátort Makláron emelnek,
kast és tarkát ragyogó holdakkal; alattok
ezre jön a főbbség, s zavarog többféle tanács közt.
De a ki javálja vivás nélkül haza menniök inkább,
szép tavasz indultán haddal megjönnek ismét,
lát, hogy veszszenek így az időtől, egri sasoktól,
százféle szerencsének mind balra jelentő
stohaságától; de föláll mint fellegütő rém,
szaragok minden viharával bús Ali, s így szól:
Eszálljon, törökök, hát csak tova szálljon Egertől
nyí had, ennyi vitéz, s hírét itt hagyja magyarnak?
Egy más karjaitól valamennyi ne vesszen el inkább,
egy még hírmondó se maradjon, s régi gyalázat
nemesebb unokák ajakát szidalomra ne nyissa?

Szóljak-e, nem tudom, olyan igen gyötör a harag, a d
 Hogy később volnék az eget káromlani: még is
 Szólnom kell, és szólni fogok. Mi tesz olyan ijedtté
 Benneteket, a magyarok porfészkét olyan erőssé?
 A rendetlenség teszi azt és lomha tünődés,
 Melylyel az ellenség nevelé diadalmi dagályát
 Rajtatok, és az egész seregen lett szörnyű csapássá.
 Így vagyon ez; de ha kárunkkal nem volna, kaczagná
 Dolgotokat. Biztos fala közt nem alutt-e Oroszlán,
 És csak egy ór állott-e, midőn kirohantak Egerből,
 S a legerősb lakot elronták láttunkra? Csatázni
 Az megyen, a ki akar, s míg bátrak vesznek az álmos
 Születenek távol bámulják, mint rohan és űz
 A kicsapó magyar, és kardját mint festi török vér.
 A ki van is, bátor hadnagy, ha megéri az ágyú
 Népeit, és futnak, maga áll ki csatára bolondúl,
 Szégyent s hírvesztő sebeket hoz visszaveretten.
 Nem, vezetők, soha így ne omoljon drága nemes vér,
 Szolgáink víják meg Egert. Országot emésztők
 Gyomraik éhével, föld hitvány terhei! őket
 Mink kiméljük-e tán, hogy mint ugyan annyi gyaláz
 Szobrai álljanak itt csúfsággá téve nevünket?
 Vfiának, ágyúink rettentsék vissza futástól.
 el ötven ezer, tetemén más ötven ezernek
 sa legyen, s fogadom, kő sem lesz Egerből
 olhassunk, és a felföldre csapongó
 öbbé nem háborgatja magyar kéz.

a, de nem hallák örömet e szózatot a fők.
 Ianivár, nehezen fordul bár lába sebetől,
 ledett fájdalmában fölemelte haraggal,
 ilyen támolgott, az aczélhegyü dárda hatalmát.
 a nehéz haragok felhőjét a magas Amhát,
 ólt megelőzve imígy. Alihoz fordítva beszédét;
 ltatlan szavakat mondál, s bár híred elég nagy,
 omszorta nagyobb gögöd megbántja szívünket.
 ld Ali, jól látom, lobogó harag üt ki szemedből,
 int egy oroszán dúl melledben az indulat, ámbár
 jon, s sziklakemény szívedet megemészsze, kimondom
 t tisztéd, sem okod nincsen vádolni: szerencse
 m rendetlenség okozott veszedelmet, azonban
 többet magad ártottál azt mondva, hogy itt is
 t egyebütt, egyenes rohanással várat előntvén,
 czi tanács nélkül könnyű diadalmakat érünk.
 den tudja, csalódásunk mily szörnyü; vitézbb
 nakacsabb népet soha még nem láttam ezeknél,
 hadat értőbbet, s ha szívéhez szám is adódnék,
 ilyen oly békén, mint most, tanakodva nem ülnénk.
 de igaz, mert Allah reánk így ontja csapását,
 ki azonban ezen helyről távozni ne vágyjon!
 sz ezerezen bátor törökök megöletve fekszenek,
 almai holtakból szaporódnak az egri határnak:
 legyen a tudomány, hadainkat ez intse boszúra.
 kell a vérért; ha kevés is, vér legyen a díj,
 fiaké és gyermekeké, és szörnyü hallállal

A születendő is megölessék álnok anyástul.

Holnap azért Veli és Menethám és Musztafa menjen,
S a hasadó hajnalt, ha lehet, viadalmok előzze.

Húsz ezer, úgy hiszem, egy rozszant vár ellen elég lesz.

A fáradtak után Kamber támadja meg a várt,
S ország-rettentő gyalogim vele menjenek. Így még
Holnap Eger közepén lakozunk, s a gyáva keresztet
Egyház ormairól kezeink rút porba lerázzák. »

Szóla, s gyűlés oszlék ; mert szólni senki azontúl
Nem vágyott ; de hadához ment, s készfűle csatára.

Forrott még Ali és megbántott lelke vesződek
Durva tanácsokkal ; de elől mint őrszemű párducz

Még állott fölemelt dárdával az ifju. Kimentek
Szótalanúl legutók a nagy táborba vegyűlvén.

Éjjel az ostromló törökök már lesre mosognak.

Éjszokról, hol Eger szomorún mutogatja nyilását.

És sebes oldalait, közel a vég árkot elállják.

Sasfi nagy éhében forróbban nem lesi anyját,

Mint ezek a hajnalt. S ím rózsás sátora nyilván

Feljön ezüst csillag, s az aranyhaju napnak előtte

Szolga leányzóként megkezdi szemérmesen útját.

Mely látvány nyugalom földén a tiszta szemeknek ;

Szán Kemenes tündér ligeteiben az ifju vadásznak,

„ az alászálló harmattal elindúl,

„ bjáról nyugovó kalibákra lenézvén

„ nyugodjál még ; szemeim szépsége, virágon

„ ! lágy a hajnal szűz ágya, nyugodjál,

lmaidat küldd el boldog képekben utánam.
 jövök a nappal, s hozok őzet, barna kis őzet,
 könnyűt szabados ligetében, mint te mikor kelsz,
 losdani mégy hóként dagadó kis lábbal az érhez.
 sza pedig nem jössz többé oly könnyű futással :
 rt ott ér, s kilesett utadat megakasztja szerelmem,
 it jó fegyverem a ligetek völgyében az őzet. •
 hajnal kedves jövetét nem előzi szelid hang,
 pereg a dob, az ércz kürtök harsognak, az ágyú
 tenetes morgást indít a messze hegyek közt,
 sesivalkodik a sok ezer nép ; fegyvere villog,
 kezdődik ölés, ádáz munkája vadaknak.
 sztafa visz legelől ijedelmet az egri falakra,
 d Veli, és szerecsen Menethám föl váltva rohannak
 takon és súlyos sebben pihegőkön előre.
 a utat nyitván, köztök dörrenve kisülnek,
 ngetik a rombolt belvárat idomtalan ágyúk,
 or özönvízként zúdúlva meg összecsapódnak.
 szsák a falat, újan tört résekre sietnek,
 dítások az ég üregét eltölti ; de helyt áll
 skei, mind csővel, mind karddal, s mind hadi szívvel,
 y mint déli világ, ég bátorsága tüzeiben,
 dviselő kezeit nem hagyja pihenni csapástól.
 iaga ferde nyakú Velinek derekába feszíti
 árdát s hadi zászlóstúl letaszítja faláról,
 ametet és Rusztánt ő dönti le, s torkon akasztván
 nyű Jakult horgolt halként elsujtja halottan.

Hasztalanúl tör elő Menethám, mint éj fia, s zordon
Musztafa szörnyeteges paizsán mutogatva dagályát,
Visszatörő Velivel népét unszolja hiába :

A várfal minden réseit födi képe halálnak,
Egy tüzelő hajdú, s nagy dárdás társa nyomában.
Kamber jó ; de megáll, valamintha lenőve viselnék
Lábai, harczy helyén a bátor Mecskei. Ötszász
Hajdu visel mellette halált puskája tüzeben,
S fenn Robogó mint bérczi fal áll, mely vetve szelekt
S pusztító viharok közepett lön nagyra nevelve.
Ez sok erős törököt lezuhant Kambernek elébe,
S falra kapó Rézmánt két dárdacsapással elejtvén,
Vad-rémítőleg lábánál fogva lesujtja.

A nyomorúlt elütött ágként nagy messze legördül,
S társait elroncsolt véres képével ijeszti.

Mint felleg, mellyet szelek elszaggattak, odább áll
A vert had, de midőn a tornyos sarkot eléri,
Szégyene mérgében másodszeri ostromot indít.

Bolyky vezérkedik ott, s Borsod hada őrzy személyél
Büszke fiúk, kék üngeiket lobogatva, nem ágyút,
Nem ropogó csöveket visznek törökökre ; de könnyen
Somfa nyelvű csákányt pörgetnek s Bolyky előttök
Farkas agyú nagy réz buzogányt emelintve parancs
S hév vason oly sűrűen pörölyök zuhanása nem ind
Mint itt tar fejeken kopog a buzogánynak ütése,
S hallik csákánynak haragos pengésű csapása.

Farkas agyú buzogány törököt marczangol az ormo

a tornyot küldött fene vadként őrizi; de a hőst irtelen éri veszély. Ropogását hallani távol nberőlő csőnek, látatlan az ónteke megjő smtelen álkéztől, s a bátor szívbe tanyát ver. rnya előtt a hű bajnok nehezedve lefordul, szeme, míg láthat, törököt rettentve csatán függ. trja Sajó völgyén három szép gyermeke, hogy majd isz haza rab törököt, csókját szerető neje várja; am kelhet, várói elől előlte halála.

ég Bolykyt zeneg a megbúsúlt borsodi őrség, a tornyot míg áll, nevezik hős Bolyky nevéről! a vértetejű kövön ott nyújtózik azonban, s nem hallja nevét, nem hallja dicséreti hangját. krsait is hamar a pusztítás karja eléri.

yéren az elfoglalt falakon szaladoznak, utánok erde nyakú Veli jó, s van csorba szekercze kezében. e hamar új csapatot vezet ellene karja Petőnek, megfordúl a harcz. Velinek maga állja el útát. z fölemelt karral készíti fejére csapását, villog az öldöklő fegyver: de megugrik előle visszacsap, és arczát kardjával eléri az ifjú. legszedül Veli, vágja Pető másodszor is arczúl, most, mint a megütött kis makk vén tölgyfatetőről, gy várszegletről elhull Veli élete fogyva, mély árok partján két ölnyire messze lefordul. kkor ez ifju kiált: «Igy torlom Bolyky halálát. salfa pogány ebek! ám jertek, ha lehullni magasról

Tartja kivánságtok ; mászsátok el a falat ; addig
 Nem heverünk : hollóknak adunk eledelre valókat.
 Ormon az ostromlók inkább szaporodnak azonban
 S Kamber elül véres dárdával az öröket úzvén
 Ifju Petőre megyen. Dárdáját hármassal ütessel
 Elfordítja Pető, s az aczél elvágja hegyéről.
 Balja pedig mordályt készít elsütni pogányra ;
 De darabos követ a török elbőszülve ragad meg,
 És elsujtja. Pető térdül megütődve lerogyván,
 Hasztalanul kisül a megütött cső, s Kamber üvöltve
 Ránt ragyogó kardot, tetemét hogy elüsse fejétől.
 Harcz ijedelme Dobó most szállt a falra hadával.
 Reng nagy arany sisakán barnás lobogója, setéten
 Domborodik rojtos paizsával balja ; de jobbát
 Súlyos aczélával nagy apáknak tölti be kardja,
 Mely soha még csorbát nem szenvedde annyi csatában,
 S éle körül hat száz életnek látta hunyását.
 Így jön a nagy, daliás termettel messze kitünnén,
 S villogván vasa, és rettentő két szeme égvén
 Bátorodásától. Nem várják jöni pogányok,
 Falhosszatt nyomorún szaladoznak előtte, magában
 Áll Kamber, harczát készül végezni Petővel.
 Hogy pedig a súlyos dobogást meghallja, Dobóra
 Visszatekint. Mint mely gyermek csint kezd vala tenni
 S lát sanyarú gazdát közelíteni, nyomban elállnak
 Minden mozgástól kis tagjai, s nyúlt keze hagyja
 A bajosan már megmászott idegen fa gyümölcsét ;

y Kamber meglátva Dobót, elakasztja ütését,
 az ölés vad munkáját nem végzi, de rendül
 félelme miatt, mint dombon nagy fa vihartól.
 Bajosan talpára Petó, s a várba letámolyg.
 Fárnagy pedig öldöklő munkája hevében
 nylik erősei közt, s dörgő szava hangzik az ormon.
 Hirtelen döntő Kambert fárasztva megüzi,
 nyiszor a szálás gyalogokkal visszatolong az,
 fusztafa és Menethám, s minden török ellene zúdul.
 Szertalan áll Gergely haddal melléje, kezében
 kopogó buzogány mind elszórta halálát,
 lassabban szolgál megürült gombjával urának.
 Hirtelen okaság s elszánt lélek közt gyászos alakban
 a kétes harcz rontó dühödéssel egyenlőn.
 Hirtelen hagyja Dobó törökök kárára csatáját.
 Hirtelen vihoz megyen, ott készit más harczot azokkal ;
 Hirtelen mint legsürüebb csapatok tolakodnak, az egyház
 nyiaiból megereszti szavát tíz durva szakállas,
 Hirtelen összesen az elfoglalt falakat köszörüli tekékkal.
 Hirtelen sűrűen nem hull tavi nádnak rende kaszától,
 Hirtelen itt elhullnak teke által harczy pogányok.
 Hirtelen s iszonyú alakot visel a váratlan enyészet :
 Hirtelen kéz, ott a fő szakad el roncsolva, deréktől
 Hirtelen marad a gyors láb, a mell be van ütve, s az elszórt
 Hirtelen zatok, egy testnek szépségi, nem ösmerik egymást.
 Hirtelen Menethám, tekenő paizsát elhordta szökő vas,
 Hirtelen fusztafa annyi halál közepett fél állni tovább is,

Harcz ijedelme Dobó másodszer is erre tüzelte,
 És maga másodszer viszi víva törökre hatalmát.
 S ím Kamber még áll, mint szirtkő áradat útján ;
 Áll egyedül nagy büszke pogány, veszedelme daczára.
 Felveszi a rohanást s keze nem szolgál örömükre.
 A kiket ér, oszt szörnyü halált, két kézzel emelvén
 Életölő bárdot s ádáz munkája hevében,
 Hogy csaknem maga van magyaroknak hagyva, felejté
 Ám hogy hallja Dobót közeledni, ijedve föleszmél
 S nagy keserűséggel viadalmát váltja futásra.
 Nincs csata már. Csalmás katonák rémülve szaladnak
 A magyar öl, kerget, hadi kedvét tölti napestig,
 S véresen és hangos riadással tér meg Egerbe.
 Így ha mezőn untig lakozának, s dúlakodással
 Szomjokat oltották, megtérnek nagy robogás közt
 Tátrai farkasok, és ordítva köszöntik az erdőt.
 Csend van : künn és benn, nyugalomnak napja ; dühök
 Amhát és Ali s küszködnek százféle tanácscsal ;
 Egriek örvendnek lakozással, közben az eldölt
 Várfalat építik, csendben sem híve pogánynak.
 Mint nem bízva hajós nyugovó tengerben, örökké
 A látkört vizsgálja, veszélyt és fergeteget vár :
 Úgy ezek őrszemmel nyugovó táborra kinézhén,
 Ösmert fergetegét fölfogni, ha kellene, készek.
 Ída magányos sír halmán bús andalodásban
 Ünnepet ül szomorú emléknek, s hasztalan elmúlt
 Napjai szép álmát s játszó képzeleteknek

orrá lett tündér palotáit, viassasohajtja.
 gy az enyészetnek partján még nyílik utószor
 áliom, és egyedül virrasztván éjjeli holdnál,
 rva fejét elhajtja hideg kebelére halálnak.
 rzi Petőt enyelegve Dalár, és őrszi nyugalmát
 ábor-rettentő apjának, kikre az éjek
 lharczolt álmát delelő nap hosszan elontja.
 oltai vészek után más harcztát érzi szivének.
 l szemközt gyönyörű Leilával, s még zavarában
 lallgat az, és szemeit felnézni nem oldja szemérem,
 oltai hős pedig ily szózáttal idézi szerelmét:
 Szép rabom, én édes diadalmam, mondásza mitől van,
 logy nem örül lesütött szemed a nap déli világán,
 nézve sötét földet ridegen hágy ily közel engem?
 llyan igen ha szeretsz szívetlen földre lenézni,
 'ajha setétedném földdé, puha völgyi mezővé,
 logy megemelhetném rózsás kis talpadat, és az
 rből partra jövőt csiklandnám gyenge füvekkel.
 h mint fogna szivem lábadnak alatta dobogni,
 e pedig ily gyönyörűn addig néznél le, mig ismét
 elket venne szemeid sugarától a fagyerű föld,
 én feltámadnék szerelemmel öledbe borúlni.
 kkre felelt (s hajnal hasadott szűz ajkain) a lány:
 Rab vagyok, és nem örül szemem a nap déli világán;
 a földnek sem örül; de lehúzza hatalmasan ahhoz
 élelem és bánat, mert tán hideg ágyba szorítva
 lejtí szegény Ulemánt, agg megkönyezetlen apámat,

És Hanivárt, ki nekem kedves szót monda leginkább,
Nagy sok ohajtással szívemnek ígérve szerelmet.

De te kegyes vagy az árvához, nincs tőre szavadnak ;

Sőt minden szavaid tövistelen játszi virágok,
Mellyekkel rabodat kedved van tenni vidámmá.

Allah ne adja hogy eltávozzák kedved irántam,

S elfordult szemmel Leilát büntetni kívánjad ;

Mert keserű idegen laknál szenvedni léánynak

Méltatlanságot, s méreg-forralta szidalmat.

Erre felelt a hős, a szárnyas kopja vetője :

•Hagyd el az aggódást, szépségem, déli virágom !

Agg Ulemán, s kit imént nevezél a harczy mezőben

Gyűlöletest nekem, élnek még, bár búban evődök.

S úgy hiszem, eltisztúl hadaiktól egri határunk ;

Mert már a kapukon dörgetni hiába meguntak.

Csak te ne aggódjál ; mint ők, nem vagy te pogány vér

S kit mondál, Ulemán téged nem nemze ; de ülven

Fenn szépséges anyád özvegy teremében, az elzárt

Börtönből hozzája magyar ifju mosolygott,

S egymással vágyó szemek szerelembe merűlven

Úgy termél, mint égi virág kórótalan ágon,

Csendes ohajtásból, és angyali gondolatokból.

A szellő is, mely legelőbb megszálla, magyar volt,

Szép Magyarországból hozzád költözve, mikor még

Gyermekded volnál, játszván a parti csigákkal

Nagy tenger szélén, s magad is gyöngy, gyöngyre vadászni

Még akkor kicsiny ajkaidat csókdosta magyar száj,

Olyan igen nem vagy törököt szolgálni teremve.
 Iostan azért leszesz itt egyedül szép hölgye magyarnak,
 Allah helyett Istent nevezendesz, csorba világu
 föld babonája helyett járulsz térdelve kereszthez,
 Árcsu magyar mezben lesz termeted éke kitetsző,
 Zoltai, én leszek az, ki ölelni fog abban örömmel.
 Jjön bár félföld harczczal, harczolva mególak,
 Nagy jőjön szerelemmel bár, szerelemmel is első
 én leszek, olyan igen lángol keblemben ez érzet,
 Hogy mennyet földet meg tudnék dúlni miattad.
 Gy szólt, s egyszersmind kezdé illetni szelíden
 Jjüni tagjait, a pihegő két halmot, az ékes
 Kis kezét, és félvén tévedni vidéki vadászként,
 Selymes haj alatt ragyogó sima vállon akadt meg.
 Mint tündér követek, pillantati jártak azonban
 Annyi gyönyör közt a választ megvinni felejték.
 Eila pedig fölemelte szemét, hol, mintha remegne
 S fénytengerben lemerülnie, ifjú hajóként
 Átszökt úszni szemérmesen a hollói sötétség.
 Gy szemeket nyitá, s már nem volt nagy bánat azokban.
 Pillantat vőn rajtok erőt; mosolyodva veszének
 Voltai hős alakán, s hosszas leve andalodások.
 Líg környül vigaság zajgott, így ketten ülének
 Töbren is álmodozók örömeiktől s új szerelemtől.
 Lévé nap jött Ulemán lányát üdvözleni, a lány
 Nem vala már; halovány szép nőt lele földi teremben
 Mint a gyönyör álmaiból virradva kifejlett,

S fürtei felhőként karjára legöndörödének ;
 De hamar a viadal rettentő napja beállott,
 Minden hős falon állt, fenn minden hadviselő kar.
 Mennyköveit viselé a harcz forralta haragnak.
 Mind estig dörgöt s falakat ront sok hadas Amhát.
 Reggel erős csapatit megereszti vitára, de a rést
 Mecekei gondjából kosarakkal töltve találja.
 Azt hinnéd, nem is emberi mű, oly csüggedezetlen
 Éjjel is a napokat pótolják egri vitézek.
 Bámúl a török, és harczát megakasztja csodája,
 Még inkább megakasztja Dobó s a táborig úzi
 Emberölő Kambert, és Zoltai, Figedi sebbel
 Rakva is a törököt hegyeken száguldva fogyasztják.
 Órúl megcsalatott Ali ; s hogy nem birhat Egerrel,
 Titkon emésztődik, mint elzárt hegybeli sárkány ;
 A népnek letörött dolyfét nem akarja mutatni,
 Lelke azonban mint szélvész, forgatja tovább is
 A harcz gondolatit. Kétszer megy tőle Dobóhoz
 Nagy kegyelem mellett várat fölkerüni követség.
 Nem hisz az, és a kő, mellyen fenntartja lakását,
 Nem siketebb, a vár földadás hangjára Dobónál ;
 Sőt hogy híre legyen, mint tisztelnek meg Egerben
 Ily rendű követet, s méltó boszujában azokra,
 Kik merték alacsony bérrrel kísértetni hírét,
 Hírhordó törököt tűzhöz térhelyre vezetted,
 S hadnagyok és népék gyülekezvén össze pogányhoz
 Súlyos ítélőleg komorúl ily szózatot indít :

lyáva török, te utálatosabb valamennyi pogánynál!
 ged még soha senki tudom nem láta hadak közt
 íres aczéloddal fáradni veszélyteli névért,
 m soha bátorság nem késztet merni nemesbet;
 kedves súnynod orúl éjkósza bagolyként,
 békekövetséggel hazugúl várakba beszállnod,
 allyekhez harcban közelíteni volna haláloed.
 n hogy ezen kedved be ne hozzon még valahára,
 ost pedig a jutalom ne maradjon el érdemeidtól,
 gjad ime levelet, mellyet sátán Ali küldött,
 nyeld be, ha élni szeretsz. Magad ízeld benne mi jó van,
 magad a keserút; de megedd, mert Istened, Allah
 adja meg; e lobogó lángnál fogsz sűlni különben.
 ólt és a küldött, levelet nyujtotta pogánynak:
 lt nyomorú ember haloványan az estveli tűznél,
 le keresztbe csapott lábbal s reszketve fogadta
 neki gyászlevelet s szomorú vacsorája beállott.
 a mint a száraz falatot nyeldekleni kezdé,
 ste alutt tejként és szürke szakálla rezegvén,
 gy hahotával örült a nép s biztatta evésre.
 ő folyton evék: de fanyar munkája bajában
 a fűtő hévtől arcját elfolyta veríték,
 betelék, ha mikor nehezebben nyel vala, kinnak
 önyyeivel szeme s bús fuldoklás fogta be mellét.
 ajd a főbb vezetők a tűztől visszavonulván,
 em nézhette tovább a nép a száraz ebédet
 ánakozás nélkül; bort adtak, az egri hegyeknek

Lángerejű nedvét bőrfedte kulacsban az inség
 Bús katonájának : «Ha eszel, mondának, igyál is.
 Ördög bár magad, ördögnek vendége te nem vagy,
 Hogy ne igyál, ha evél.» S ez az égnek emelve keserű
 Két szemeit nagy hosszan ivott s köny telte szemét b
 Nem keserű köny már ; de tanú jólléti gyönyörről.
 S a mint szájáról levevé az erőteli ajkat,
 Mintha nyomó nagy kő most gördült volna szivéről,
 Hosszu sohajtással szabadított melle szorongtán.
 Ismét nagy kaczaj és zúgás kísérte ; de védék
 A bor szellemi őt s nem hagyták esni zavarba
 A hahotás zajtól : elkölté nyögve falatját
 S még egyszer nagy hosszat ivék a drága italból.
 Akkor végre Dobó közeledvén adta parancsát.
 «Menj török és mondd el, mint vendégelnék Egerben
 Ám soha, sem te ezentúl még, sem akárki utánad,
 Hírrel Egert ne zavarjátok : mert nyárson epedsz me
 Mind te magad, mind czimboraid, valamennyi jövendő
 Szólt s mene s mindnyájan helyeikre menének utána
 A daliás nézők, ki pihenni, ki örre, ki fegyvert
 Fenni csiszárokhoz, készülvén új viadalra ;
 Kába török pedig a várból útjára megindult,
 Aradozóbb kedvvel mint jó vala : félelem és bor
 És az öröm s a tűz fölemelték lelke hatalmát
 Szédületes fönségre, de lába hanyatlani kezdett,
 Ingadozón, mint a beteg oszlop, végre lemondá
 A húséget, urának erőt nem nyujtva haladni.

közben lerogyott és álmai égi leányok
 ltanak ; álmai, mert Ali ostora pattoga hátán,
 mint ébrede, hogy nem tért gyorsabban urához.
 y nem tántorodik, s hívségét őrzi Egervár.
 kszor üvöltve török lovagok száguldnak alája,
 sznek nagy fogadást, tágas, szabad utat ajánlván,
 t a harcz árát és mindenféle szerencsét,
 ik hagyják el Egert, készek megigérni kötéssel.
 m hallgatja Dobó, rá kúrtei visszariadnak.
 haragos dobokat perdíteni, s a mi zajolhat
 ndent zajba hoz, a törököt hogy hanggal is űzze,
 sábitó szavait várába ne hagyja beszállni.
 rt látatlan elindúl a levegőbe kelő hang,
 m képes kard, dárda elállni bizonytalan útát,
 gyakran erős várak falait megrázza : Losonczy
 re tanú. A kit sok harcz nem győze letörni,
 jt az erős bajnok, s hamar elvesze rossz szavak által.
 en szégyennel távoznak azonban az álnok
 ntyviselők, s vas válasz alatt görbednek utokban.
 s cselt kezd Ali most, földszint neki már nem elég, a
 ld kebelébe vonúl, ott túr mint esti vakondok,
 llynkakon menetelt készít a várba hadának.
 rgely is akkőzben munkál mély földnek alatta.
 rént és savakat s valamennyi halálszer az ércben
 llenséges elem nyugoszik lekötözve fagyában,
 ad fölkelti hatalmával tudományos eszének,
 teszi jól gondolt keveréssel, kárhozatosá.

Ott minden kis erő akaratját várja urának,
 S szolga gyanánt kiszabott idejéhez méri hatásit,
 Így kerekék s nyúlt átalagok gyors vesztegetői
 A rövid életnek, sarkokba lerakva nyugosznak.
 Fenn gyász boltozaton jól elzárt mécsei szórnak
 A terem éktelenül sűrűdő éjébe világot.
 Szendergő munkái között ártalmas eszének
 Ő maga, mint rém, jár, mint felhők gyujtogatója,
 S tompán döngi rideg lépését vissza setét föld.
 Párducz kápa fején, s van barna palástja nyakában,
 Mely titkos jeggyel hosszat be van írva fehéren,
 S balról a haza bérczeivel dagadozva világít.
 Pajzsa hever földön, s mellé rézdárda letűzve.
 Így kegyelem nélkül jár, és el-elállva meredten
 Néha lenéz, valamintha halált szemlélné utában.
 S ím egyszerre vasas kelevéz fölütődik előtte,
 S mint egy sír, terhes zuhanással megnyilik a föld.
 Csillapodásában Gergely dárdát ragad ottan,
 S mint ki mezőn ürgét, vagy készül lesni vakondot,
 Áll mozdulatlan; de kimász a likra setéten
 Sáros agyú török, és a mint borzadva körül néz,
 Embert s rettentő fegyvert lát mérve nyakához.
 Visszazuhanna; de már parthoz van toroka szegezve
 Rézhegyű dárdával; s hörgéssel végzi nyögését.
 Zúg az egész alság, s törökök riadása kihallik.
 Most az arany dörgő porait megeresztgeti Gergely,
 És azok a mászó testekhez ütődve kitörnek

zi nyugalmukból. Ropogások lélekijesztő:
 ng az ütődött föld erejőktől, s reszket egész lak.
 i setét Gergely némán, s nem szünteti harczát ;
 heverő hajdúk a nagy rengésre betörnek,
 lbámulva gödör partján szemlélik uruknak
 ma vesződését, a mint szalmába borított
 nköves átalagot gördít le lobogva. Parancsát
 lja legott, s azok a gödröt tusakodva befojtják.
 törökök pedig elvesznek sokféle halállal ;
 bevetett portól sok megszaggatva enyészik ;
 ittában sokat a kénkőnek füstje lehullat,
 melyet vájának, sírrá lesz rajtok az ül-ür.
 eg kétszerte kemény Alitól hajtatva megindul
 török, és árkat titkon furdalja Egerhez,
 anyiszor ellene ás hademésztő Bornemiszával
 magyar, és harczát nem rémül ennyi veszély közt
 élyen az elroncsolt földnek kebelébe levinni.
 ol csak erőtlen rög, s sziklák morzsái tenyésznek,
 élet az elrejtett porban nem tartja lakását
 föld színe alatt, oda szállva nem ember az ember,
 örnyeteg és fene vad, melly egymást marja halálig
 mintha leszálltában közelebb járulna pokolhoz,
 palmatlansága nagyobb, s viadalma emésztőbb.
 man is ellenségi közül diadalmasan eljő
 magyar, és véres kezeit hálával az égre,
 mindent tehető Istennek nyujtja lakához,
 vel sincs Alinak megtörve setét szive : fával

Töltet el árkokat, és készül a Bolyky toronyra.
 Pusztítási alatt eldőlnék százados erdők,
 És már a farakás nagy vári falakkal egyenlő
 Ormait alkonyodás idején föltolja kevélyen.
 Uj rohanást onnan gondol kezdetni; de feljő
 Gergely az éjnek műveivel, megakasztja dagályos
 Várra törésében. Legelőbb is hány tüzet és a
 Tornyosodó farakást két részről lángba borítja.
 Oltani a lángot törökök tusakodva rohanván,
 Ím oda gördülnek szikrázó rémes alakban
 Égő átalagok, s mely van fenekeikre szegezve
 Zúgva sodorja tüzet a gyantás szalma. Bolondúl
 Sok török a fától hordót előlelni törekszik,
 Akkor az összehevült elemek roppanva kitörnek,
 S pattog az elrejtett mordály, leteríti az oltót
 És sok százat az átalagok tűzárja emészt meg;
 Mert mint hangya jön és elfogja tömötten
 A láng környékét; de legottan az átalagokkal
 A kerekek párját Gergely gördíti koronként.
 Játéknak vélnéd, csak alig pislogva lobogdal
 Kis tűz talpaikon: de sebes forgása keréknek
 Kelt szelet és rejtett lobogását kelti tüzésnek.
 Már is lángba borúl, már forró talpai szörnyen
 Égetik a földet, nyomaik csillogva maradván
 Mint lángfarkú kigyók szikrákkal jegyzik az útát.
 Ész nélkül oltók szaladoznak szerte; de Kurtot
 S nagy Rusztánt a bátorság nem hagyja, dühödve

lajtják a népet s legelől magok oltani törnek.
 k dárdaikkal kereket fölvenni merészek,
 vállaikon viszik a fától sűrű hadnak elébe.
 tt az agyakba szorúlt mozsarak dörrenve kisülvén,
 öröket és mérges szegeket szórnak ki. Tömötten
 agy sebbel holdnak szolgálai ledőlnek alattok,
 rágják a földet sok kín közt bőgve halódván,
 irt pedig és Rusztán elszórt vérlepte tagokkal
 . holtak mezején meg sem vonagolva feküsznek.
 gy minden részről hademésztő Bornemiszának
 elketlen szolgálai miatt fut az élet ijedve,
 pusztítások után sincs a ki megálljon előttök.
 ár jön az éj, de magas szikrákkal elúzi homályát
 a leütött erdők díszét megemésztí futó láng;
 zörnyü világánál várnagy törökökre dörögtet,
 csaknem egész sorokat megemészt jó célú lövése.
 bb karját ott hagyja Memeth, s eldőlve fiastúl
 gyöngyös Delimán útját vérevel itatja.
 ltani már örömet szünnének, vesznek azonban
 lint kábult legyek a tűz örvényébe csapódván.
 olyvást ontja Dobó bolygó soraikra tekéit,
 lajd maga fegyverkezve leszáll és holdat ijesztő
 bbja setét dárdát nagy rémítéssel emelget.
 a mint keltében bús láng arczára világít,
 átszik erősei közt, mint lépő tűzszobor, útját
 egyzeni holtakkal s iszonyú százféle halállal,
 Derielt szaladásában megtartja hadastúl

Öldöklésével s a tűzhöz visszariasztja.

Ott a láng szélén szaladoznak szerte, de a tűz
 És a dárda között menedék nincs : mind oda vesznek.
 S véresen a dárdás diadalmát tartja fölöttük ;
 Csak maga megfordúl Deriel kétsége buvában,
 A tűzből, hova lökte Dobó, perzselten előáll,
 S füstösen így ordít, hogy reng bele mindenik íze :
 „Ördög ! mert ember soha nem lehet ilyen ijesztő,
 Megrögzött fene vad, ma te veszz elúzva kezemtől,
 S égj magad úgy, a mint Derielt égetni akartad. •
 S egyszersmint fogait vicsorítván mérges agyával,
 Elhoza egy szálfát megemésztő tűznek öléből,
 S ellensége fölé nagy szörnyűséggel ereszté,
 Zúgva leszállott a lobogó nagy szálfá, s Dobónak
 Hős feje megszedülten erős mellére lehajlék ;
 De hamar a villám lélek fölkelti hatalmát.
 S kábúlása után ösmer dárdája vasára,
 S égő köntöse közt ösmer Derielre. Csapását
 Már nem várja ; de hátrálván torkába feszíti
 A véres vasat, és másodszori megrohanással
 A honnan kiszökött, az emésztő lángba ledönti :
 Népe hasonlólú törököt ront tűz-vas erővel.
 Öldöklési után így, mint büntetni leszállt sas,
 Néma dicsőséggel megtér várába pihenni.
 Kedveze még eddig, s csak enyelg vala könnyü szerenc
 Egri csatázókkal ; de hamar víg arcza borulván
 Jött mint kísértet, s lón romlásokkal ijesztő.

mos nagy torony állt tűzporral töltve nyugatra ;
 tt a por halmát véletlen szikra kivette
 ri nyugalmából. Ropogással tört ki, hasonló
 tüzes Aetnához, megrázta Egernek alapját,
 s minden falait, s a tornyot, mintha erőtlén
 forzával játsznék, haragos felhőkbe keverte.
 gyszersmind űr férfiakat megszagata, s malmot,
 s falakat döntött s nagy pusztulásban egész táj
 irtelen árja miatt, gyász lett füstfogta romokkal.
 legerősb bajnok megrendült űri helyében,
 tántorodás nélkül nem tud vala állni ; de ingó
 ledréből a kis patak is reszketve kiömlött,
 elszórt habjaival bolygott járatlan utakban ;
 maradék házak pedig égtek bús lobogással,
 lángjok az elrémült arcokra vetette világát.
 áták és nagy örömríadás közt jöttek Egerre
 édelgő törökök ; de Dobó fenn álla hadával.
 rend és bátorság származtak lelke tüzéből ;
 t nem ijeszté el balképü szerencse, csapás nem
 sökkenté erejét : űr szelleme isteni sasként
 álla Eger veszedelmi fölött villámot emelve
 Égjen el a mi tüzé, úgy mond, e kőfal alattunk
 em fog elégni, s mi ezt védjük hadakozva halálíg.
 mintha porában kárt tűz nem tett volna, törökre
 gyukat is dörget, s rettenteni kezdi falától.
 lalmot azonban s várfalakat jobbítani rendel
 űrt és műveseket, s kárát pótolja okosság.

Így csak alig veszedelméből fejtődik Egervár,
 Ím fölemelte fejét még álló tornyai ellen
 Nemtelen árulás, s kezdett szerződni pogánynyal.
 Mert Hegedűs susogó Halinak kezd hinni bolondúl,
 S szíja halálmérgét az ígélet csalfa hitének.
 Este gyakorta megyen résen suttogni törökkel,
 S társai közt a várföladást intézi ; de Gergely
 Meglepi őt, s viszi rettenetes vallásra Dobóhoz,
 Nincs kegyelem. Feje társai közt, elcsapva legördül,
 S véresen írja cselét az elárúlt egri kövekre.
 Künn szomorú hírrel vár Vas, küldöttje Dobónak,
 Két tíz társával, s három Nagy hős rokonokkal ;
 Mint fészkébe madár, s eltévedt sólyom urához,
 Visszakivánkozik és szeme mind csak Eger fele fordúl:
 Mind csak azon van búja: ha vész, nem veszhet Egerben
 S annyi dicsőségből nem jut koszorúja nevének.
 Mint darvak, kiket ösztön hí költözni koronként
 Téli hazákon túl és túl sok tengeri vészen,
 Meggyülekeznek előbb tanakodni az útközi rendről,
 És vezetőjük után önként csapatozva kiállnak :
 Úgy itt csak kevesen, de vitézlő férfiak álltak
 Gondosan aggódók, mint juthatnának Egerhez.
 Ott őket nem várta gyönyör, nem könnyü szerencse
 Kéjelmét keresék ; de voná a tiszt szava őket
 És a szent haza, s mely koszorú a férfi nevének,
 A nemes elszántság vagy győzni vagy esni dicsően.
 Némán álltanak és komoran nagy messze kinézők ;

ömszemeik tova jártanak a tengernyi hadak közt
 érve kemény pályát, kinyitandót hős kezeikkel
 tán valahára jelest vérök hullása becséről.
 et ugyan nem távolság tiltotta Egerből :
 gy rövid óra elég nyargalva elérni tövéhez,
 n veszedelmekkel borzasztók útai : rajtok
 megölő hadnak szórt tagjai rémalakokként
 rújtóznak ki körül s a sűrű pislá tüzeknek
 amvainál virraszt iszonyún a tábori éjféli.
 ígre kiállott Vas s így szólt nagy halkán : «Előttünk
 e az éj s ha szerencse akarja Egerbe mehetnünk,
 t az idő ; de barátaim, itt végződik az alku
 arra, mi nem lehető, kötelesség nincsen, azért is
 ki halálra magát, vagy renden túli művekre
 zsi erőtlennek, távozzék míg lehet inkább,
 int hadi munkáink közepett megbánva merését,
 agyjon el és szégyent s kárt hozzon harci utunkra.
 kább térjen meg feleinkhez most s vigye hírét
 egy mi kiküldetvén, nem lelve segédet Egerhez,
 táborra ütünk, meghalni a várba menendők.»
 óla s körülnézett : de reá valamennyi vitéztől
 alt javaló zúgás : «maradunk» mondának egyenlőn.
 kkoron ismét Vas szólott s folytatta beszédét :
 Ezt vártam, magyarok, ezt várá tőletek a hon.
 tr hadi nagy munkát s rendítőt tenni csekély szám,
 alni vagyunk elegen s tetemes kárt tenni pogánynak,
 ényes példáúl lehetők (ha vezérli okosság

Harczi merésünket) várvédőinknek Egerben,
 Hogy sokaság bátor fiakat rémíteni nem tud. »
 Szóla, s legott menetök rendén tanakodtak. Előttük
 A tábornszélen föl alá járkálva mozogni
 Látszott őr török azt lesből nagy csendben előlni
 Végezték legelőbb s három testvér Nagy azonnal
 Tette ajánlkoztak ; de közülök sors mene annak,
 A ki középső volt s ez örömmel utára megindult,
 Társai várakozó mély csendben visszamaradván.
 Ő a kard hüvelyét elvetve meztelen őrről
 Vitte magával a kékes aczél, s vin övébe tüzötten
 Két töltött mordályt. Ravaszúl mint róka, kerengvén
 Csak hamar a tábor közelébe jut. Ott csemeték közt
 Álla sugár topoly és a holdnál messze kinyujtá
 Képtelen árnyékát. S már a török üle szunyátán,
 Álma hatalmával küzdvén és mintha vigyázna,
 Néha fölütve fojót ; de koronként visszahajolt az
 S kontya tekercsével vállait felváltva köszönté.
 Kedveze a szellő, tábortól jöve, pogánynak
 Nem vive keltő zajt s a földön mászva közelge
 A veszedelmes kém, jövetét szüntetve koronként
 S csaknem lelketlen némán a síkra lapulva :
 Majd mint csalfa kígyó, melly útján elleneket sejt,
 Meg-megemelte fejét s a holt táborra benézett.
 A csere széléhez juta már s a szunyadozó őr
 Épen bólított. Idejét most vélte az ifjú
 S felszökkenve legott a hosszú fához elére,

nan egy ugrással törökig juthatni remélvén,
 nár a gyilkos aczélt jobbába emelte. Azonban
 alk dobogást hallott s rázkódva ütötte fejét fel
 görbe vasát kapván, felszökkene könnyü hiúzként
 török és szemeit környülhordozta gyanúsan.
 újd ismét a földre borúlt, a fűre szegezvén
 gy-vígyázva fülét, ott hallgata, vára sokáig
 a megdobbant ösvényt kitanúlani ohajtá.
 azalatt fa megől meg sem moczczanva vigyázá
 magyar, elszántan megdöfni, ha rajta jövendne,
 la szoborműként némán és csendesen és várt,
 m nyugovék meg az ór, a cserét kezdette kerülni
 vizsga szemeit fölrijedt érzelmei messze ragadták.
 ize, vigyáza körülmentében s néha belépvén
 bokrot megüté s ha sűrűbb vala, kardja hegyével
 imlelgette belét, haladott majd újra s körülment.
 egy pedig a fa körül kémgondosan óva kerengvén
 y is rejtve maradt s kikerülte üzője figyelmét.
 tikor az ór dörögve megint ült régi helyére
 szidta csalárd füleit, majd néhány békeigéket
 onda Koránjából s a kellemes éjjeli társ, a
 embekötő álom fáradt érzékit eloltá.
 tikor előlépett lábait könnyűden emelve
 elfojtott lélekzettel már háta megett állt
 török őrnek az ifju s vasat mért paszta nyakához.
 m mikor a kardot vágásra emelte, szorítást
 tize kemény jobbában s gyilkos szándéka hiú lön.

Megdöbbenve, de egyszersmind neki szánva tekintett
 Vissza Nagy, a gátlót kész megtámadni ; de holdnál
 Néma csodálattal ismert öccsére, ki, hajtván
 A nemes indulat őt, bátyjának utána megindúlt
 S gyors-ügyesen nyomait képes vala érni. Csodájok
 Csak pillantati volt. Nem szólott öccse : de kendőt
 Olda le, bal karján lobogót s készüle lekötni
 A török őr száját. Jól érté bátyja s javalja
 Szándékát, térdére bukott s míg öccse kötötte
 Kendőjével amaszt, ő karjait általölelvén
 A vergődőnek nem hagyta lerántani nyűgét.
 Megkötözé most a két ifju s kötözve vivén őt,
 A társakhoz elért s azok örvendék az örömjelt.
 Oldva lón a török és elkezdett vallani : merre
 Volna veszélytelen út, hol fekszik gyéren az alnép,
 Merre vonúltanak a kertülők, a táboros Amhát
 Sátora merre vagyon, szélvész paripái hol állnak
 Álmos jászol előtt ; s végtére könyöрге, ne ölnék
 Őtet el itt, vinnék inkább mint foglyot Egerbe.
 S ő szolgálja keresztyénnek kész volna közöttük
 Megvénhedni, remény nélkül, hogy visszajöhessen.
 Szörnyen hallgatván rá néztek a várba menendők
 És nem volt kegyelem szemeikben. Térdre omolva
 A nyomorú még kérni akart ; de csapatva legottan
 Elgördült feje és a vér felbuzga nyakából.
 Ő hadi ösvényét eljárta ; de a magyaroknak
 Gondja tovább terjedt. Céljok vala szökve csatázat

dökklés nélkül, ha lehetne, bejutni Egerbe.
 karddal vágni utat, ha bajok támadna ; s azonnal
 rias elszántan nyugovó táborra menének.
 t hadi munkától fáradtan aludtak Egernek
 enségei, csak távol sétálva alá s fel
 rég őrei. S csendesen és vigyázva kerülvén
 sürűebb csapatot, kijelelt ösvényen előbbre
 tenek a hősök, kijutandók szinte csatátlan
 akadály nélkül, ha nem adna merészség.
 s legelől mene, hátvédül maradának utósók,
 három testvér, csak alig zablázva vitézi
 jeik ösztöneit s már a csapat épen elérte
 ragyogó sátort, melyben közepette hadainak
 nélkül bizton nyugodott a táboros Amhát.
 m tova széllábú paripái dobogtanak. Itten
 trom testvér közt elvesztő gondolat ébredt.
 mjenek ők, mondának együtt, de mi hátra maradván
 e sátornak kebelébe, ha Isten akarja,
 gy karddal, vagy orúl bejutunk, és híre kelendő
 tettnek, mellyet kísérteni alkalom indít.
 zebeszelve tehát legelőbb is ólba menének,
 egyilkolva lovászt és a ki körül vala, mindent.
 trom arab csődört kikötének dárdanyelekhez,
 ltaikon, ha zavar támadna, futásra kelendők.
 jrd egyenest utokat vették Ámháthoz ; előttük
 rna Halil feküvék, paizsára terülve hanyattúl
 ontyviselő feje, sűrű szakáll barnítva be mellét,

És mellette körül kopjái letűzve valának.

Mélyen aludt s az egész környék hallhatta, hogy alszik

Harsoga s felhorkant megakadt lélekzete néha,

Mint a vadkanoké, borzasztó fúladozással.

Ezt legelőül az öreg Nagynak végezte ki kardja,

Ketté osztva nyakát a díszes barna szakállal

S horkantásai megszűntek. Mellette szelíden

Ifjú öcsese nyugott, kobozát még tartva kezében,

Melynek hangjainál szenderge el. Útba esőleg

Ennek is öldöklő kezeiktől kelle halálba

Mennie; ő mulató kobozát nem pengeti többé.

Így Juszufot s Szkendert, megemészté kardjaik éle,

És a vizsga Jakult, ki kinyúlt kopjára hajoltan

Ülve aludt és pusztá nyakát feltárta; de őt is

Nyakasigolyán nagy erőszakkal megütötte magyar kard

Így mint néma halál ádázan előre haladtak.

Ám nem adá a sors végezniök e hadi munkát.

Egy lekötött csődör felrántá nyugtalan észszel

A letűzött dárdát, s lázadtan forga helyében,

Majd érezve szabadságát, sőt hajtva, ijesztve

A zörgő nyéltől, mely nyomban utána huzódék,

A nagy tábornak kezdett futamodni s nyerítve

S lángot fúva iramt valamerre ragadta szilajság.

Gázolt sátorokon, nyugovóknak testein, álmát

Szörnyü rugásával sok erősnek tette örökké.

Így mint a szélvész folyvást szilajodva csapongott

S szerte jaj és ijedés s hadi zaj támadtak utána.

a roppant tábor mint egy nagy szörnyeteg ébredt:
 az meg ezer kar emelte vasát, sok száz kapa lóra
 végig tapodott nem ritkán társai rendén.
 k rettegge kiálta magyart. S a zagyva tünődés
 százféle kiáltás közt egymásba ütődők
 tának oktalanúl, nem hallva, nem értve meg egymást.
 t ki közöttük rendre ügyelt. Lovagolva kerülvén
 tábort Delihám ébresztett vesztegen állni
 indeneket, maga ment baj okát megtudni hadával.
 indinkább ébredt azalatt a tábori népség
 fegyverre kapott. Közel állt Vas társaival már
 táborszélhez s hallván e rettegető zajt,
 onda: « Vitéz társak, nem jó hírt hallok amonnan:
 bredez a tábor s mielőtt a síkra kijutnánk
 arcz töröl el; kiki menjen azért, a merre szerencse
 yítja utát s vigye társainak hírét meg Egerbe.»
 óla s kelő törököt, ki lovat tartott vala féken,
 arba csapott, hogy fékkel együtt keze szára lehulla;
 lóra kapott maga s elszáguldoza vérnyoma látszván
 örnü rohantának s holt testek szerte nyomában.
 rsai példáját követők vérontva haladtak
 veszedelmes uton s borzasztó látni haragjok
 jeli munkáját: száz képü csodái halálnak.
 testvér Nagyokat már akkor elérte veszélyök.
 k mikor a vad zajt hallák s a harcra riadva
 bredező tábort, kezeik merevedve szünének
 éma csatáiktól. Feledett lőn büszke merényök

S messze, reményen túl lebegett a fénykörű célpont
 Egy gondjok vala még, menekedni. Feltülve lovaikra
 A két bátya futott; de az ifjabb hátramadtnak
 Ámhát ébredező szolgálai utána esének,
 E szomorú zajon a két testvér visszatekinte,
 Láttá vesződni nehéz, megölő harczában az ifjat
 S őket menni tovább nem hagyta nemes szivök; egy
 Visszarohantanak öcscsöknek bántóira rontván.
 Annak már akkor kebelét megjárta hideg tőr
 S halványan leborult lábaiknak elébe; de ők is
 Nagy sokat Ámhátnak szolgáliban elkeseredve
 Öltének el, sokakat karjok fárasztá sebekkel
 S zaj vala s rémületes csörgés körülöttök. Azonban
 Őket is a sokaság az öcséhez alázta. Feküdtek
 Vérbe borúlt arczczal három testvéri levante
 Egymáshoz hívek életben s szép hősi halálban,
 Hajh! nagyon is méltók megöletni pogány kezek által
 Sok törököt kezeik munkája kiírta, míg éltek.
 Vas haladott azalatt, megölöttek vére borítván
 Fenn ragyogó kardját s hű társai vágva nyomába,
 Mint kiki tud vala, ment; de jövének szembe tizenkét
 Százan jó lovagok Delihámmal s szerte beállták
 A rohanók utját s kezdődék gyilkolatos harcz.
 Könnyü török lovagok sűrűen kopjázva üték meg
 A kis számú magyart s ezek ellent állva lehulltak
 Egymásnak láttára s pogány tombol vala rajtok.
 Vas maga, mint villám száguldoza s félve kerülték

hold népei őt; de megy ő sokszorta kiáltván
testvér Nagyokat s keserű nem vennie választ:
Nagyok ő neki már nem fognak visszafelelni,
s nem társaikból csak egy is; mind halva fektüsznek.
Égre futásnak ered, visszi a szél lábú arab mén
kezdődik szabadabb téren pályája. Utána
ő Delihám száguld; de vasán a visszaütőnek
legszedűl feje s kábultan nyergére lehajlik.
Enki azon túl őt nem kergeti. Ám nyilakat visz
érző testében s pajzsán sok kopja dörömből.
Őt viszi a jó mén szélvész rohanással azonban,
oly közel a várhoz törökök kísérni felejtik.
Őgy nagy fáradtan hajnalra bevágtat Egerhez,
Döngeti a kaput, és bekiált harsogva Dobónak:
Pajzsa nyelét balján üresen hordozza, fejében
Fél süveg ül, fele lógva ütött vállára hanyatlik,
Lardja törött, arczát s kezeit beborítja setét vér.
Enki sem ösmer rá, mind elborzadva tekintik,
annyira lett harc és sebek által rettenetessé.
Ősak maga sejtí Dobó, kapuját megnyitva előtte,
Őa mint öldöklő jobbát megfogja, imígy szól:
ŐÉlsz-e vitéz ember? Hajh! mint vagy téve csodává,
Őelszabdalt tested mint van szörnyítve sebekkel?
Őfonsza hová lettek hű társaid, a Nagyok, és a
Őlúsz egyebek, mind kedveseim, s villámi karomnak?
ŐVagy a halál mezején ők elfáradva lehulltak,
Őfonsd: mikor érkezik a megszállott várra segítség.

S hű fiait felváltja-e már valahára hazája ?
 Erre felelt megrázkodván bánatja hevében,
 A véres bajnok, s ily szózatot ejte Dobóhoz :
 «Elbámulsz-e Dobó, te vitézek csillaga, rajtam ?
 S társaimat kérded ? de ne kérdezd őket, alusznak,
 Ott, honnan többé nem fognak kelni csatára ;
 Én pedig eljöttem, hogy meghalhassak Egerben.
 Mert tudd meg, fiait föl nem válthatja hazája.
 Itt a Szász, ott Maksa henyén ránk nézve hevernek,
 S a magyar oly kő szív, nem mozdul semmi bajunkra.»
 Hallja Dobó, s nagy lelke fölött mint felleg előmlik
 Fájdalom, és bánat : keseredve siratja hazáját,
 Szép haza tégedet, és a nemzeti szörnyű hasonlást !
 Még is csüggedtség nem látszik semmi vonásán,
 Nem hadi tetteiben. Mint nap, mint fényes aczél lánccz,
 Tündöklök veszedelmi között a rend, az erőnek
 Támasza, és az eső várat nem ereszti bukásra.
 Most, mert látja nem épülhet másokra reménye,
 Száz ezerek harcát maga készűl vinni hatalmas
 Vállain ; őt hadait gyűjtven egy helyre, közöttük
 Áll daliás nagyságában, mint déli magas fény,
 S lelke dicső elszántából így ejti beszédét :
 «Bajnokok! a várt nap, mentségünk napja közelget :
 Vég viadalával készűl ránk jöni pogányság,
 S vagy győzünk vagy esünk, dolgunk itt éri határát.
 Földbe ne nézzetek, élőt az gyomrába be nem vesz,
 Égbe se, ott Isten gyávanak nem lakik, és jó

armészet tilt a levegőn kirepülőnötök innen:

 arduunk a menség, s a szívnek bátor ütése.

 s van okunk jó fegyverben bizakodni; csatáink

 dzették azokat; van okunk táplálni szívünkben

 bátor dobogást; mert az tarthat meg ezentúl.

 nki azért elkábultan sokaságra ne nézzen.

 ten akarta, egész seregek pusztultak előttünk,

 ten akarja, segéd nélkül ma csatára kiszáljunk

 égre pogányokkal, s díjunk a mennyi halandó

 nbereké lehet a nap alatt, legyen annyi dicsőség,

 gy mi nem is magyarok, nem azok maradéki vágyunk-e,

 kik előtt fejedelmestül országok elestek,

 knek előtte világrontó Mohameddel alá szállt

 ragyogó félhold? Fél! buzdulj régi magyar szív,

 ni tanulj, nem halni: halál a névtelen élet!

 y szólt, a bátorodást olvasván a csata véres

 seínél őket csapatozva falakra kiosztá.

 tr bomlottak azok, s a várrom, kőhalom inkább

 nt védhely, szomorún beteg oldalait mutogatja,

 t benn forgolódo hadakat jól látni kívülről:

 nyira tépettek mindennapi ágyulövéstől.

 magyarok romlott falaikra kiállnak utószor

 mán, s rettentősséggel nézdelve le; vélnéd

 gy minden romon egy bujdokló Márius áll meg:

 yan igen sanyarú halovány képekkel ijesztők

 ugtalan álmoktól, s viadalmak fergetegétől.

 hát ellenben minden hadat összeparancsolt,

S a szomszéd falukat kiüríté : százszor ezernek
 Kelle ma föl váltott hatalommal törni Egerre.
 Hajnal előtt kezdik, s költöznek szinte magas dél
 Fordultáig; egész várnak környülete vasnak
 Rengetegét viszi, ágyuk alatt nyögdelnek az ormok.
 S mint sűrűen szállt hó, a völgyet s dombokat egyben
 Ellepi sok patyolat; száz zászlón lengedez a szél,
 S zárva van a kis Eger, mint habtól tengeren a szirt,
 Mint kor-dúlta hajó, mellyet sok fergetegekkal
 Kerget erős hullám, s partját nem tudja találni.
 Zeng a jel, s hármas viadal zendül meg utána
 Kürtökkel, dörgő mozsarakkal, s a sok ezernek
 Oly riadalmával, hogy eget ráz, földet üt, és a
 Szomszéd falvakban szót nem hallhatni zajától.
 A földült város köveit megmászsza Oroszlán
 S Musztafa és Dervis sokasággal ntána nyomúlnak;
 Egyszersmind Ámhát szolgálit, mint magas erdőt
 Hozza Memeth, s paizsán szög ménnek rázza sörényét.
 Még Ali sem fér meg vaddá szörnyedve dühében
 Árkai közt; kirohan, népét nógatja szavakkal
 És iszonyúsággal; maga Ámhát őrzi tanyáját
 S lesben ülő sasként népének jegyzi csatáit.
 Már szünik a dörgés, megürülten hallgat az ágyú,
 Puskák pattognak, kard cseng a kardok aczélán,
 És kezdődik ölés, s romlásan uralkodik a gyász.
 Itt Gyulait sujtott dárdával elejti Oroszlán,
 Pozsgai vágja Halult, őt Musztafa éri csapással

elválasztja fejét fent bagdadi kardja nyakától ;
 boltai, Figei párolgók sok vérrel az ormon,
 környen az elcsapdalt fejeket törökökre leszórják.
 sem szűnik a sokaság, s Dervis csikorogva Pribékhez
 kúrja hegyes törét, s az mélyen mártja szívébe ;
 falról Nagyivót lábánál fogva lerántja,
 majd maga mint tűzvész felszáll az oromra, s utána
 nagy csapat indulván, zászlót feltűzni törekszik.
 boltai válla sebét elkötni kitére ; vesződik
 figedi, mert fogait kövel megütötte Oroszlán.
 ő Gergely, s magyarok harczát már csaknem esőben
 látja s pogány Dervist zászlóval örülni az ormon.
 Elbúsúl, s nem szól ; de rohan Dervisre halálként,
 hármassal ütessel zászlóját eldönti kezében,
 egyszermind oldalt Dervist megkapja : az ordít,
 törre bukott vadként vergődik, Gergely azonban
 húzza hatalmasan, és a mint elsujtja kezéből,
 fejével alá fordulva leszáll az, s hengeredését
 férengző magyarok kísérik vad hahotával.
 Mecskei más részről Memethet puskázva fogadja,
 és a legdeliebb sereget pusztítja lövéssel.
 Ötöször az eltemetett hadakon jó új had, ötöször
 visszasivalkodik, és a várra tekinteni reszket.
 Mert kiegészített fala közt benn áll vala s éji
 fáradtságnak okos várnagy jól vette jutalmát.
 Fut Memeth is, paizsával együtt elhagyja sörényét,
 s Mecskei dárdáját viszi elgörbedve nyakában,

Legzengőbb csata hallatik a vég Bolyky toronynál.
 Ott fene Zádornik ; s vele bárdot emelve Zuhányi
 Vassal s testtel a törököknek tartanak ellent.
 Mindenik áll nagy testhalmon gázolva ; de Kamber
 Hoz hadat, és elhozza vasában ölé keze súlyát.
 Ott Zádornik előtt testvér Juricsokra rohanván
 Mindkettőt nagy ütésekkel fárasztva ledönti.
 És szaladó Kubikot dárdával hátba szegezvén
 Véresen a szörnyű fegyvert elvonja szivéből.
 Hozzá csap, kemény dárdáján eltöri kardját
 Zádornik, s az ölé fegyvert már érzi agyában ;
 Őt Kamber nagy testhalmokról dönti hanyattá,
 S karddal még pihegő mellét elvágja. Zuhányi
 Elrémül s bárdját viszi futva, de őt is eléri
 Kamber, s eldarabolt testét áldozza halálnak.
 Handsa is, és az erős Durak ordítózva csatáznak,
 S mászszák a falakat. Csak alig gyógyulva sebéből
 Most jön az ifju Petó, van aranyzott paska kezében
 S gyors veszedelmet szór ; jön harcz ijedelme Dobó is
 S visz kárt, és romlást rohanó törökökre hadával.
 Sőt megürül a vár hallatlan bátorodással,
 Küzdenek a nők is, a gyenge leányka felejtvén
 Ártatlanságát, vad ölés munkája közé megy.
 Fél az ürült várban maga lenne Dalár is, elindúl
 S megy reszketve szegény atyját kísérve szemével.
 Mintha darázs-fészket zavar a gyermek keze, ott az
 Megzúdul, majd szárnyasait megeresztí haraggal.

És azok elmennek környülszállongva fulánkos
 Pesteiket hordván, a bántót messze szalasztják :
 Úgy bántott magyarok meg nem férhetve falak közt
 Messze vivó törököt kergetnek puszta mezőkön,
 Musztafa már fekszik csóvel leterítve Petőtől.
 S a felvont mordályt bágyadtan tartja kezében.
 Kelne ; de lőtt derekát nem bírja emelni haragja.
 Jó lovon a szerecsen Menethám száguldoz azonban ;
 Ellene Vas viszi hosszú körös dárdája hatalmát,
 S a mint egymáshoz recsegő szálfákkal ütődnek,
 Vassal az elfáradt szög kancza süvöltve rogy össze.
 De Menethám a fent idegen vasat érzi nyakában,
 Elmarad a lóról s győzője kegyetlen ütéssel
 A kiragadt dárdát másodszor sujtja nyakához.
 Sátorban Hanivár nyugodalmát nem leli, látván
 Ennyi gyalázatját a hold népének, erővel
 Fegyvert, s mént ragad, és gyilkos viadalra kiszáguld.
 Tündöklök sok arany művel szép köntöse, gyöngyös
 Féket tart bala, s gyémántos kard terheli jobbját ;
 Úgy hiszi még ma bemegy rohanással szép Leilához
 S a tolvaj magyaron nagy szörnyűködve bosszút áll.
 Gyilkol is, és vérét nem szánja, nem a hadi népet
 És maga új felhőt támaszt hatalommal Egerre.
 Figedi fut, Hanivár s Ulemán kopjázva vadásznak
 Élte után, s nehezen mozdúl szűk téren előttök.
 S im habzó paripán sebesen jó Zoltai, társát
 Váltja csatában s így szól a szembejövőkhez :

«Erre török! Hanivár, ha te vagy még, erre vasaddal,
 Vagy bár kettővel, mindkettőtökre megállok.»
 Akkor elállt Hanivár, megnéze, s így ada választ:
 «Pusztítója szerencsémnek, te utálatos ember,
 Gyáva leányrabló! Hanivár nem retteg előtted,
 Sőt örömet szivedet megetetné görbe vasával.
 Most ugyan elválik, ki fog eltávozni nevétől.
 Jer neki! több szóm nincs, kardom fog szólni helyettem.»
 Így szólt s egyszersmind nagy ütéssel Zoltai pajzsát
 Ketté választá. Döbbenve lehulltak előtte
 A darabolt részek, s kitünék nagy melle födetlen
 Zoltainak, másodszor is a hős ifju dühülten
 Vág vala melléhez, de körül mint nyugtalan örvény
 Járt amaz, és rését kémlelte halálos ütésnek.
 Mint szállongva leső turulé a vadra serényen
 A hova ér, szeme nézését ott éri csapása.
 Már Hanivár nem bírja fejét, nem bírja hatalmas
 Karjait, élete, a kedves rövid álm, enyészik,
 S ellensége vasán háborgó vére setétel.
 Mondana még Leilát nyildokló ajka, keményen
 Mondana tán átkot, de halál elzárja örökre.
 Figeditől Ulemán sebbel fut vissza rakottan,
 S verve szerencsétlen vénségét huzza tovább is.
 Fenn villogva Dobó az erőszak művei közt jár.
 Százanként falütő törököt kerget le faláról;
 Ötvenen egy halmon leterítve fekszenek előtte,
 S még harczol Kamber, Durakot még hajtja merészség.

int két tengeri szirt, nagy fejjel tetszenek ők ki
 hosszas üvöltéssel tart a kétes had egyenlőn.
 Alla pogány sívást Robogó, s ide tére helyéből,
 a mint föllépett, legelőbb is Handsa csatáit
 állta meg. Az tüstént ösmert veszedelme jelére
 reszkete hadviselő markában aczéla; könyörgött
 gyzersmind, s ily szót Robogóhoz monda szerényen:
 fonddsza vitéz ember, be akarsz-e fogadni rabodnak?
 Én kész vagyok a harctól megszűnni ezennel,
 urczok után pedig oly váltság legyen adva hazámból,
 ily magadat, s fiaid fiait nem hagyja szükülni.
 A kegyetlen a rettentő hajdu felelt így:
 Nem te rab, én sem urad, te hitetlen szolgál, de kíznód
 öldöklőd leszek itt, s a váltság ára halálad,
 ilyet kér kezeinktől a rég árva magyar hon.
 A szólt s a rémült Handsát megütötte derékon,
 pedig elhajlott, és a vágásra emelt kard
 áldozó testét a földre lehúzta magával.
 A nagy pusztítást más részen karja Dobónak,
 kéte vágja Bichirt. Ramadát tört melle sebével
 assítva, magas zászlóját rántja kezéből,
 este fölött áll meg, mint győző véres oroszlán.
 A paizsát s az arany sisakot tova nyujtja Karának,
 áll pusztán, s heven a harctól, s száll kardra bizottan,
 nagy távolból jön azonban zúgva szökő gömb,
 sisakot hí szolgástúl elrontja előtte.
 A ti magát vállban, s kardját kisodorja kezéből,

Ellenben gázol Durak a testhalmokon, és fenn
 Rengeti a buzogányt, várnagynak mérve fejéhez ;
 A várnagy pedig áll, el nem lassúdvá sebében,
 Pusztá kezekkel ví s harczol félmázsa kövekkel,
 S mintha belőlök várt készülne emelni, vagy álló
 Csarnokot a halmon, nagy barnás szirttöredéket
 Hány olyan sűrűen. Nem használ harozza Duraknak,
 Nem nagy teste ; hajol feje megkoppantva Dobótól,
 S szörnyen egész ember fekszik beborítva kövekkel.
 Kamber is és Robogó hosszú harczoknak utána
 Nyugszanak, a csatahelyt Kamber még mászsza setétet
 S húzza nehéz derekát, a földet rágva dühétől,
 Majd nagy hörgéssel testét elhagyja az élet,
 S mint villáma fogyott felhő levegőben eloszlik.
 Véresen ül Robogó véres kövön, és vad örömmel
 A szaladó hadakat nézvén ott várja halálát.
 Nincs már a ki Eger falait megmászsza merészen,
 Mind a harci mezőn szaladoznak pusztá kezekkel.
 Hasztalan íz Ali, készebbek vasa által öletni,
 Mint heves ütközetén szörnyebben halni magyartól.
 Így a harcz, mely kezdődött nagy rettenetekkel,
 S tíz ország ordítását hordozta magával,
 Elhagyván fiait százféle halálnak ölében,
 Végződik csenddel, s tévelygő lassu nyögéssel,
 És Eger áll, többé meg nem kísértve töröktől.
 Omladozott kövein vérengző férfiak ülnek :
 Ők tarták meg Egert, s ez volt sasfészke Dobónak.

Franklin-Társulat által kiadott Olasz Könyvtárban
megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

- denstedt Frigyes. Shakespeare élete és művei. Ford.
Weninger L. (Új 182—183) 20 kr.
- ryle. Burns. Életkép. Ford. Lévay József. (312) 20 kr.
- Scott Walter. Angolból ford. Baráth Ferencz. (351) 20 kr.
- ateaubriand. A vértanúk. Fordította dr. Rada István.
(236) 1 frt 20 kr.
- gonics András följegyzései. (162) 30 kr.
- délyi J. Aesthetikai előtanulmányok. (243) 20 kr.
- mini Caesar. Az olasz irodalom rövid története. A 4. olasz
kiadásból ford. Zsigány Árpád (325) 50 kr.
- Feuchtersleben E. Adalék a lélek életrendjéhez. Ford.
dr. Klekner Alajos. (145) 40 kr.
- egler S. Kölcsey Ferencz. Fordította ifj. Szinyei G.
(Új 106) 10 kr.
- reguss Ágost. A balladáról. Harmadik kiadás. (213) 40 kr.
- yalai Pál. Bárány Eötvös József. Emlékbeszéd. (108) 20 kr.
- Emlékbeszéd Arany János felett. (277) 20 kr.
- Gróf Széchényi István mint író. (322) 20 kr.
- Haussonville. Sand Gy. Francziából. (Új 195—196) 20 kr.
- eine emlékiratai. Valóság és költészet. Ford. Zollner B.
(338) 40 kr.
- re Sándor. A középkori magyar irodalom stíljáról
(275) 20 kr.
- azinczy Gábor. Emlékbeszéd Szemere Pál felett. (191) ?

A Franklin-Társulat által kiadott Olosó Könyvtárba
 megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Kemény Zsigmond. Élet és irodalom. (159)	30 k
Kölcsey Ferencz. Szónoki művei. (Új 37—40)	40 k
Lessing G. E. Laokoon, vagy a festészet és költészet határaitól. Ford. Bánfi Zsigm. (Új 83—86)	40 k
Lindau Pál. Molière. Ford. Bánfi Zsigm. (Új 172—173)	20 k
Pascal gondolatai. Francziából ford. Béri Gyula. (273)	50 k
Planche Gusztáv. Művészek csarnoka. (Ráfáel, Michel Angel Leonardo da Vinci.) Ford. Szász K. (214)	30 k
Pope S. A műbirálatról. Ford. Lukács Móricz. (Új 45)	10 k
Radnai Rezső. Aesthetikai törekvések Magyarországon 1772—1817. (252)	60 k
La Rochefoucauld gondolatai. Francz. ford. és bevezet. Béri Gyula. (347)	40 k
Schiller. Kisebb prózai irataiból. Aesthetikai értekezései. Ford. Zollner Béla. (223)	30 k
Szász K. Schiller. Élet- és jellemrajz. (217)	30 k
— Horatius. Irói élet- és jellemrajz. (281)	30 k
Taine H. Az eszmény a művészetben. Ford. Harrach József (Új 162—164)	30 k
— Az olasz művészet bölcselete. Ford. Kádár B. (202)	20 k
— A görög művészet bölcselete. Francziából ford. dr. Ferenc Zoltán. (244)	30 k
— A németalföldi művészet bölcselete. Francziából ford. dr. Szántó Kálmán. (245)	30 k
Wieland. Abderiták. Fordította Farkas Albert. (180)	1 k

Franklin-Társulat által kiadott Olcsó Könyvtárban
megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

- Mont Edmond.** A csonka-fültű ember. Regény. Francziából ford. Fáy Béla (182) 50 kr.
- A régi bástya.** Regény. Francziából fordította Sz. E. Három kötet. (265—267) 2 frt 40 kr.
- Marard Gusztáv.** A vasfejű. Tört. beszély. Ford. Csiky Gergely (318) 30 kr.
- Marçon Péter.** A háromszögű kalap és más beszélyek. Spanyolból ford. Harasztai Gyula. (336) 50 kr.
- Amerikai nők.** Rajzok és beszélyek. Angolból fordította György A. (94) 40 kr.
- Andersen.** Regék és mesék. Fordította Miliesz Béla. (Új 147—149) 30 kr.
- Képeskönyv képek nélk.** Ford. Schambach Gy. (133) 20 kr.
- Balzac Honoré.** Grandet Eugenia. Ford. Toldy L. (165) 60 kr.
- elbeszéléseiből.** Francziából fordította Béri Géza és Gyula. (346) 50 kr.
- Bellamy.** Visszapillantás 2000-ből—1887-re (301) 60 kr.
- Bérczy Károly.** A gyógyult seb. Beszély. (104) 30 kr.
- Bernardin de Saint-Pierre.** Pál és Virginia. Francziából ford. Ács Zsigm. (158) 30 kr.
- Bikelas Döm.** Lukis Laras. Ford. Horváth Gy. (307) 30 kr.
- Bret Harte** kaliforniai beszélyei. Fordította Belényesi Gábor. (Új 3—5) 30 kr.
- Bulwer E.** A jövő nemzedéke. Regény. Fordította Fáy B. (Új 207—209) 30 kr.
- Chateaubriand.** Atala. Ford. Csiky K. (Új 25—26) 20 kr.
- René.** Francz. ford. Bogdánfy Lajos. (206) 20 kr.
- Az utolsó Abencerage.** Beszély (302) 20 kr.
- Cherbuliez V.** A pépi király. Elbesz. Ford. Berényi (98) 30 kr.
- Conscience H.** A szegény nemes. Beszély. Ford. Greguss Agost. (Új 43—44) 20 kr.
- Coppée Ferencz.** Idyll a háború alatt. Ford. Molnár Gy. (330) 30 kr.
- Henrietta.** Beszély. Ford. Molnár Gy. (332) 30 kr.
- Csiky Gergely.** Az első és a második. Elbeszélés. (153)
- A zokoli uraság két leánva.** Elbeszélés (280)

**A Franklin-Társulat által kiadott Olcsó Könyvtárba
megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:**

- Dahn Felix.** Odhin vigasza. Éjszaki földi regény a **XI.** századból. Németből ford. gróf Csáky Albinné. (225) 80 kr.
- Daudet E.** A férj. Regény. Ford. Luby Gyula. (127) 50 kr.
- Delpit A.** Odette házassága. Reg. Ford. Fáy J. B. (143) 50 kr.
- Ébelot A.** Cazaux András. Rajz a délamerikai pampaszoból. Fordit. Kárffy Titusz. (139) 30 kr.
- Ebers György.** Egy szó. Regény. Fordította. Kaczián Géza. (178) 80 kr.
- Eckstein Ernő.** Aphrodite. Egy görög művész regénye. Németből ford. Sasváry Árm. (228) 40 kr.
- Eliot György.** A raveloei takács. (Silas Marner.) Regény. Angolból ford. Kaczián Géza. (193) 60 kr.
- Bede Ádám. Regény. Angolból fordította. Salamon Ferencz. II. kiadás (246) 1 frt 50 kr.
- Eynaud E.** Ferizade dala. Beszély. Ford. Huszár I. (Új 68) 10 kr.
- Farina Salvatore.** Két szerelem. Regény, Ford. Nyitray J. (115) 30 kr.
- Fáy A.** Érzélgés és világ folyása. Beszély levelekb. (150) 30 kr.
- Fenillet O.** Trecoeur J. Elbeszélés. Ford. Csukási József (Új 112—113) 20 kr.
- Egy nő naplója. Regény. Ford. Fáy B. (Új 174—176) 30 kr.
- France Anatól.** Thaïs. Francz. ford. Szüts F.-né. (321) 50 kr.
- Francia beszélyek.** Ford. Csiky Gergely. (317) 30 kr.
- Gaskellné.** Cranford. Reg. Ford. Belényesi G. (177) 60 kr.
- Gauthier Th.** A lélekcsere. Reg. Fordította Székula Gy. (Új 63—64) 20 kr.
- Gogol M.** Beszélyek az orosz életből. (Új 23—24) 20 kr.
- Bulyba Tárász. Beszély. Fordította Almási L. (Új 135—137) 30 kr.
- Goldsmith Olivér.** A wakefieldi pap. Ford. Ács. Zs. (159) 50 kr.
- Gozlan Leo.** Három ara egy koronára. Beszély. (147) 20 kr.
- Gréville Henrik.** Árulás. Regény. Ford. Huszár I. (163) 80 kr.

- Franklin-Társulat által kiadott Olesó Könyvtárban**
megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:
- Armontel. A szép Anikó. Elbeszélés. Átdolg. Kazinczy Ferencz. (319) 20 kr.**
- Arimée P. Carmen. Beszély. Ford. B. P. (Új 91—92) 20 kr.**
- Colomba. Beszély. Ford. Szevény J. (Új 184—186) 30 kr.**
- Guillot Arsène. — Abbé Aubin. Beszélyek. (296) 30 kr.**
- Huszáros Ignác. Kartigám. Regény. 5. kiad. Bevezetéssel és jegyzetekkel Heinrich G-tól. (Új 217—220) 40 kr.**
- Krike Ede. Mozart prágai utazása. Németből. (350) 20 kr.**
- Morris W. E. Vidal Adrián. Reg. Ford. Sz. E. (226) 1 frt 20 kr.**
- Szász beszélyek. Irták Barilli, Ghislanzoni és Sara. Fordították Huszár I. és Mócs Zsigm. (110) 50 kr.**
- Szász beszélyek. Irt. Puskin S., Gogoly M., Krylov I. D. sztojevszkij és Turgenyev. Fordította Csopoy L. (149), 80 kr.**
- Tilly A. Egy kastély az erdőben. II. kiad. (Új 46) 10 kr.**
- A szebeni ház. Beszély. (112) 20 kr.**
- Az itélőmester hánya. Tört. Beszély. (117) 40 kr.**
- A báróné levelei. Beszély. (240) 30 kr.**
- Az atyai ház. Regény. 2. kiadás (298) 1 frt.**
- A fejedelem keresztleánya. Regény. (333) 1 frt.**
- Hard Francis Mary. Molly mama. Regény. Angolból fordította Sz. E. (282) 50 kr.**
- Hódi Sándor beszélyei. (160) 30 kr.**
- Louvier E. Beszélyek. Ford. Milesz B. (Új 110—111) 20 kr.**
- Mascott H. E. Schäffer Magdalena. Beszély. Ford. Csukási József. (Új 71—72) 20 kr.**
- Revest abbé. Lescout Manon és des Grioux lovag története. Francziából fordította Visi Imre. (351) 50 kr.**
- Szaskin S. Anyégin Eugen. Regény. Ford. Bérczy K. (120) 60 kr.**
- Szida. Egy pár kis faczipó. Beszély. Ford. Belényesi G. (Új 154—157) 40 kr.**
- Egy orgonaág. Elbeszélés. Ford. Haraszi Gy. (237) 30 kr.**
- Sage. A sánta ördög. Ford. Varga Bálint (161) 60 kr.**
- Sand Gy. Az ördög-mocsár. Beszély. Fordította Csukási József. (Új 81—82) 20**
- Leoni Leó. Beszély. Fordította Visi I. (Új 101—103) 8**
- Indiána. Francziából fordította Récsi Emil, (276) 8**

